राज्य सेवा (मुख्य) परीक्षा-२०१८
दि. १८ सप्टेंबर २०१८, 2017

A

← संच क्रमांक

A10

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO. 305161

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन – II

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]
केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरापैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. तहकुबी ठरावासंदर्भात खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहे ?
   (a) सभागृहाचे नेहमीचे कामकाज बाजुला ठेवण्याची एक असामान्य पद्धत आहे.
   (b) सार्वजनिक हिताच्या तातडीच्या बाबीकडे सभागृहाचे लक्ष वेधणे हा याचा प्रमुख उद्देश आहे.
   (c) राज्यसभा या पद्धतीचा उपयोग करू शकते.
   (d) हा ठराव मांडण्यासाठी त्यास $\frac{1}{10}$ पेक्षा कमी नाही इतक्या सदस्यांचा पाठिंबा आवश्यक असतो.

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a), (b) आणि (c) (4) (b), (c) आणि (d)

   Which of the following statements are **true** of Adjournment Motion ?
   (a) It is an extraordinary procedure which sets a side the normal business of the House.
   (b) Its main object is to draw the attention of the House to a recent matter of urgent public importance.
   (c) The Rajya Sabha can make use of this procedure.
   (d) It must be supported by not less than $\frac{1}{10}$ members for introduction.

   Answer Options :
   (1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a), (b) and (c) (4) (b), (c) and (d)

---

2. राष्ट्रीय अनुसूचित जमातीच्या आयोगासंदर्भात खालील विधानांपैकी **अचूक** विधान/विधाने कोणती ?
   (a) हा आयोग 2004 मध्ये अस्तित्वात आला.
   (b) अनुसूचित जमातीचे हक्क संरक्षण करण्यासाठी अनुसूचित जमातींचा स्वतंत्र राष्ट्रीय आयोग निर्माण करण्यात आला. 2003 च्या 89 व्या घटना दुरुस्तीनुसार अनुसूचित जाती आणि जमातीसांठीच्या राष्ट्रीय आयोगाचे विभाजन करुन ही निर्मिती करण्यात झाली.
   (c) अनुसूचित जमातींसंदर्भात असलेल्या सर्व महत्वाच्या धोरणांसंदर्भात निर्णय घेतांना केंद्र व राज्य शासनांना आयोगाचा सल्ला आवश्यक असतो.

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) फक्त (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) सर्व

   Which of the following statements is/are **correct** about the National Commission for STs ?
   (a) It came into existance in 2004.
   (b) In order to safeguard the interests of the STs more effectively, it was proposed to set up a separate National Commission for STs, by bifurcating the existing combined National Commission for SC's and ST's. This was done by passing the 89th Constitutional Amendment Act of 2003.
   (c) The Central Government and the State Government are required to consult the commission on all major policy matters affecting the STs.

   Answer Option :
   (1) Only (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) All

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

3. **खालीलपैकी** कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(a) लोकसेवा आयोग या सल्लागार संस्था आहेत. त्यांच्या शिफारशी स्विकारावयाच्या की त्यांच्याकडे दुर्लक्ष करायचे हे सरकारसाठी खुले असते.

(b) एखाद्या विशिष्ट प्रकरणात आयोगाची शिफारस का नाकारण्यात आली हे सरकारला स्पष्ट करणे बंधनकारक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) आणि (b) दोन्हीही (4) (a) नाही आणि (b) देखील नाही

Which of the following statements is **correct** ?

(a) The Public Service Commissions are advisory bodies. It is open to the government to accept the recommendation or depart from it.

(b) The Government is under an obligation to explain the reasons why in any particular case the recommendation of the commission has been overridden.

Answer Options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) or (b)

---

4. लोकसभेच्या सभापती संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहेत ?

(a) तो/ती राष्ट्रपतीची मर्जी असेपर्यंत पदावर राहतो/राहते.

(b) तो/ती आपला राजीनामा उपसभापतीस सादर करतो/करते.

(c) तो/ती कामकाज सल्लागार समिती आणि नियम समितीच्या प्रमुखाची नियुक्ती करतो/करते.

(d) तो/ती निवडीच्या वेळी सभागृहाचा सदस्य नसला तरी चालतो परंतू निवडीनंतर सहा महिन्याच्या कालावधीत त्याने/तिने सभागृहाचे सदस्य बनले पाहिजे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b), (c) आणि (d)

(3) फक्त (b) (4) फक्त (c)

Which of the following statements regarding speaker of Lok Sabha is/are **correct** ?

(a) He/she holds the office during the pleasure of the President.

(b) He/she tenders his/her resignation to the Deputy Speaker.

(c) He/she appoints the Chairperson of the Business Advisory Committee and the Rules Committee.

(d) He/she need not be a member of the House at the time of his/her election but has to become a member within six months from the date of his/her election.

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (b), (c) and (d)

(3) Only (b) (4) Only (c)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

5. **चुकीचे** विधान/निवडा :

(a) 1947 मध्ये सिक्कीम हे भारताचे 'संरक्षित क्षेत्र' बनले.

(b) 1974 मध्ये सिक्कीमला भारतीय संघातील 'सहयोगी राज्य' हा दर्जा देण्यात आला.

(c) सिक्कीमला भारतीय संघातील पूर्ण घटक राज्याचा दर्जा देण्यासाठी 36 वी घटना दुरुस्ती अधिनियम मंजूर करण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) यापैकी एकही नाही

Choose the **incorrect** statement :

(a) In 1947, Sikkim became a 'protectorate' of India.

(b) In 1974, Sikkim was given the status of an 'associate state' of the Indian Union.

(c) 36th Constitutional Amendment Act was enacted to make Sikkim a full-fledged State of the Indian Union.

Answer Options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of these

---

6. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(1) 1919 चा गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया ॲक्ट हा माँटेग्यू-चेम्सफोर्ड अहवालावर आधारित आहे.

(2) 1935 च्या गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया ॲक्ट अन्वये भारतीय विधानमंडळ (Indian Legislative Council) हे द्विगृहात्मक विधिमंडाळाच्या रचनेत रूपांतरीत झाले.

(3) दुहेरी, शासन पद्धती 1919 च्या कायद्याने लागू करण्यात आली.

(4) राज्यघटनेचा जवळपास 75 टक्के भाग हा गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया ॲक्ट-1935 चे पुन्र्निर्मित रूप आहे असे म्हटले जावू शकते.

Which one of the following statements is **false** ?

(1) The Government of India Act 1919 is based on the Montugu-Chelmsford Report.

(2) The Indian Legislative Council was replaced by a bicameral legislature by the Govt. of India Act 1935.

(3) The system of dyarchy was introduced by the 1919 Act.

(4) Nearly 75 percent of the constitution can be said to be a reproduction of the Govt. of India Act 1935.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

7. राष्ट्रीय संविधान कार्य पुनर्विलोकन आयोगाची (NCRWC) स्थापना न्यायमूर्ती एम एन व्यंकटचलैया यांच्या अध्यक्षतेखाली ________ यांच्या शासन काळात झाली होती.

(1) पी.व्ही. नरसिंहराव (2) एच्.डी. देवेगौडा

(3) अटल बिहारी वाजपेयी (4) डॉ. मनमोहन सिंग

The National Commission to Review the Working of the Constitution was set up under the Chairmanship of Justice M.N. Venkatachaliah during the ________ government.

(1) P.V. Narasimha Rao (2) H.D. Deve-Gowda

(3) Atal Bihari Vajpayee (4) Dr. Manmohan Singh

---

8. खालीलपैकी कोणत्या कायद्यानुसार कलकत्ता येथे सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना करण्यात आली. तसेच भारतात केंद्रीय प्रशासन व्यवस्थेची पायाभरणी झाली ?

(1) 1833 चा चार्टर ॲक्ट (2) 1784 चा पिट्स इंडिया ॲक्ट

(3) 1853 चा चार्टर ॲक्ट (4) 1773 चा रेग्यूलेटिंग ॲक्ट

Which of the following Acts provided for the establishment of a Supreme Court at Calcutta as well as laid the foundation of central administration in India ?

(1) Charter Act of 1833 (2) Pitts India Act of 1784

(3) Charter Act of 1853 (4) Regulating Act of 1773

---

9. **विधान (A) :**

राज्यघटनेच्या शिल्पकारांनी संसदेला (म्हणजेच केंद्र शासनास) साध्या पद्धतीने राज्यांची पुनर्रचना करण्याचे अधिकार दिले आहेत.

कारण (R) :

भारत सरकार कायद्यांतर्गत प्रांतांची गटवारी ही लोकांच्या सामाजिक, सांस्कृतिक किंवा भाषिक विभागणीवर आधारलेली नव्हती तर ऐतिहासिक आणि राजकीय कारणांवर आधारलेली होती.

पर्यायी उत्तरे :

(1) **(A)** आणि **(R)** दोन्हीही विधाने बरोबर आणि विधान **(R)** हे विधान **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.

(2) **(A)** आणि **(R)** दोन्हीही विधाने बरोबर परंतु विधान **(R)** हे विधान **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.

(3) विधान **(A)** बरोबर परंतू **(R)** चुकीचे

(4) विधान **(A)** चुकीचे परंतू **(R)** बरोबर

Assertion (A) :

The markers of the constitution empowered Parliament (i.e. central government) to reorganise the states by a simple procedure.

Reason (R) :

The grouping of the provinces under the Government of India Acts was based on historical and political reasons rather than the social, cultural or linguistic division of the people themselves.

Answer Options :

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not a correct explanation of **(A)**

(3) **(A)** is true but **(R)** is false

(4) **(A)** is false but **(R)** is true

---

10. भारताच्या राष्ट्रपतीची निवडणूक पद्धत राज्यघटनेत दुरुस्तीद्वारे बदलता येवू शकते, त्यासाठी घटना दुरुस्ती ________ द्वारे मंजूर होणे आवश्यक असते.

(1) लोकसभेचे दोन तृतीयांश बहुमत

(2) लोकसभेचे तसेच राज्यसभेचे दोन तृतीयांश बहुमत

(3) लोकसभा आणि राज्यसभा दोहोंच्याही दोन तृतीयांश बहुमताने आणि किमान निम्म्या घटक राज्यांची मान्यता

(4) लोकसभा आणि राज्यसभा दोहोंच्याही साध्या बहुमताने आणि किमान निम्म्या घटक राज्यांची मान्यता

The procedure for the election of the Presidents of India can be modified through an amendment in the Constitution which must be passed by ?

(1) two-thirds majority by the Lok Sabha

(2) two thirds majority by the Lok Sabha as well as the Rajya Sabha

(3) two third majority by both Lok Sabha and Rajya Sabha and be ratified by legislatures of atleast one half of the states.

(4) Simple majority by both Lok Sabha and Rajya Sabha and be ratified by legislatures of atleast one half of the states.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

11. जनहितार्थ याचिकेसंबंधी खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 32 मध्ये जनतेला न्याय-संस्थेशी प्रत्यक्ष जोडण्याचे साधन समाविष्ट आहे.

(b) जनहितार्थ याचिकेमध्ये दावा दाखल करण्याचा अधिकार हा जनतेला न्यायिक सक्रियतेद्वारा दिला गेला.

(c) जनहितार्थ याचिका सर्वप्रथम दाखल करून घेणारे न्यायमूर्ती पी. एन. भगवती आणि व्ही. आर. कृष्णा अय्यर हे होत.

(d) कल्याणेश्वरी वि. भारत सरकार खटल्यात न्यायालयाने जनहितार्थ याचिकांचा व्यावसायिक वादामध्ये गैर-वापर होत असल्याचे उद्धृत केले होते.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b), (d) (4) वरील सर्व

Consider the following statements about PIL :

(a) In Article-32 of the Constitution contains a tool which directly joins the public with judiciary.

(b) In a PIL the right to file a suit is given to public through judicial activism.

(c) Justice P.N. Bhagwati and V.R. Krishna Iyer were among the first judges to admit PIL.

(d) In Kalyaneshwari Vs. Union of India, the court cited the misuse of PIL in business conflicts.

Which of the statements given above are **correct** ?

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b), (d) (4) All above

12. अनुच्छेद - 21 च्या विस्ताराचे सर्वात उल्लेखनीय वैशिष्ट्य हे आहे की अनु. 21 वरील न्यायिक सक्रीयतेच्या या जादूच्या छडीने घटनेच्या भाग IV मध्ये समाविष्ट असलेल्या गैरन्यायिक मार्गदर्शक तत्वांपैकी अनेकांना आता मूलभूत अधिकाराच्या स्वरूपात लागू करण्यायोग्य पुनर्जिवीत केले आहे. या संदर्भातील खटले आणि त्यात दिलेल्या **निवाड्या बाबत जोड्या लावा :**

(a)	सुभाष कुमार वि. बिहार (1991)	(i)	डोंगराळ भागातील नागरिकांना रस्त्याच्या वापराचा अधिकार
(b)	राम शरण औत्यानुप्रासी वि. भारत सरकार (1989)	(ii)	प्रदूषण मुक्त हवा आणि पाण्याचा अधिकार
(c)	हिमाचल प्रदेश वि. उमेद राम शर्मा (1986)	(iii)	शिक्षणाचा अधिकार
(d)	मोहिनी जैन वि. कर्नाटक (1992)	(iv)	अन्न, कपडा, योग्य पर्यावरणाचा अधिकार

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

A most remarkable feature of the expansion of Article - 21 is that many of the non-justiciable Directive Principles embodied in Part IV of the constitution have now been resurrected as enforceable fundamental rights by the magic wand of judicial activism. In this context. **Match the pairs about cases and judgement.**

(a)	Subhash Kumar Vs. State of Bihar (1991)	(i)	Right of residents of hilly areas to access to roads
(b)	Ram Sharan Autyanuprasi Vs. Union of India (1989)	(ii)	Right to pollution free water and air
(c)	State of H.P. Vs. Umed Ram Sharma (1986)	(iii)	Right to education
(d)	Mohini Jain Vs. State of Karnataka (1992)	(iv)	Right to food, clothing, decent environment.

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

13. एस.आर. बोम्मई विरुद्ध भारत सरकार या खटल्यातील सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयासंबंधात खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) न्यायालयाने सांगितले की, राष्ट्रपतीने संसदेने मान्यता दिल्यानंतरच राज्य विधानसभा विसर्जित करावी.

(b) जर संसदेने घोषणेला मान्यता दिली नाही तर विधानसभा पुनर्जीवित करण्यात यावी.

(c) राष्ट्रपती राजवट लागू करण्याच्या समर्थनार्थ योग्य ती सुसंबद्ध कारणे आहेत, ती सिद्ध करण्याची जबाबदारी केन्द्राची आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a)
(2) (a) आणि (b)
(3) (a) आणि (c)
(4) वरील सर्व

Consider the following statements in reference to the Supreme Court's judgement on S.R. Bommai Vs. Union of India :

(a) The court held that the president could dissolve a State Assembly only after parliamentary approval.

(b) In case the parliament fails to approve the proclamation, the Assembly would be reactivated.

(c) Burden lies on the centre to prove that relevant material exist to justify the imposition of the President's Rule.

Which among the above statements is/are **correct** ?

(1) Only (a)
(2) (a) and (b)
(3) (a) and (c)
(4) All of the above

---

14. **विधान (A) :**

राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 76 मध्ये भारताच्या महालेखापरिक्षकाच्या नेमणूकी बाबत आणि सेवाशर्ती बाबत तरतूदी आहेत.

कारण (R) :

त्याला घटनात्मक संरक्षण नसल्यास तो स्वतंत्रपणे कार्य करू शकणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान **(A)** आणि **(R)** दोन्हीही बरोबर असून **(R)** हे **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
(2) विधान **(A)** आणि **(R)** दोन्हीही बरोबर असून **(R)** हे **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
(3) विधान **(A)** बरोबर परंतु **(R)** हे चुकीचे.
(4) विधान **(A)** चुकीचे परंतु **(R)** हे बरोबर.

Assertion (A) :

Article 76 of the Indian Constitution lays down the provisions with regard to the appointment and service conditions of the CAG of India.

Reason (R) :

He cannot function independently unless he enjoys the constitutional protection.

Answer Options :

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**
(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not a correct explanation of **(A)**
(3) **(A)** is true but **(R)** is false
(4) **(A)** is false but **(R)** is true

---

15. **यादी - I व यादी - II** यांची खाली दिलेल्या संकेतांआधारे जोडी जुळवून योग्य उत्तराचा पर्याय निवडा.

	यादि - I		**यादी - II**
(a)	प्राथमिक शिक्षणाचा हक्क	(i)	कलम 16
(b)	धार्मिक व्यवहाराच्या व्यवस्थापनाचे स्वातंत्र्य	(ii)	कलम 17
(c)	सार्वजनिक सेवेमध्ये संधीची समानता	(iii)	कलम 21 (A)
(d)	जीवित आणि व्यक्तिगत स्वातंत्र्याचे संरक्षण	(iv)	कलम 26
		(v)	कलम 21

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(v)
(2)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(3)	(v)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(v)	(i)	(ii)	(iii)

Match **List - I** with **List - II** and select the **correct** answer by using codes given below :

	List - I		**List - II**
(a)	Right to elementary education	(i)	Article 16
(b)	Freedom to manage religious affairs	(ii)	Article 17
(c)	Equality of opportunity in matters of public employment	(iii)	Article 21 (A)
(d)	Protection of life and personal liberty	(iv)	Article 26
		(v)	Article 21

Answer Option :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(iv)	(i)	(v)
(2)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(3)	(v)	(iv)	(iii)	(i)
(4)	(v)	(i)	(ii)	(iii)

16. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) सरनामा हा कायदेमंडळाच्या अधिकाराचा स्रोतही नाही अथवा कायदेमंडळाचा अधिकारांवर बंधनेही घालत नाही.

(b) सर्वोच्च न्यायालयाने बेरूबारी खटल्यात (1960) सरनामा हा राज्यघटनेचा भाग आहे असे मत मांडले.

(c) केशवानंद भारती खटल्यामध्ये (1973) सरनामा हा राज्यघटनेचा भाग नाही असे म्हटले.

(d) भारतीय जीवन विमा निगम खटल्यात (1995) सुद्धा सर्वोच्च न्यायालयाने सरनामा हा राज्यघटनेचा एकात्मिक भाग नाही असे पुनश्च प्रतिपादन केले.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (c) (3) (b), (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (d)

Consider the following statements :

(a) The preamble is neither a source of power to legislature nor a prohibition upon the powers of legislature.

(b) In the Berubari case (1960), the Supreme Court opined that preamble is a part of the Constitution.

(c) In the Kesavananda Bharati Case (1973) held that preamble is not a part of the Constitution.

(d) In the LIC of India case (1995) also the Supreme Court again held that the preamble is not an integral part of the Constitution.

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) (a) and (c) (3) (b), (c) and (d) (4) (a), (b) and (d)

17. **यादी** - I व **यादी** - II यांची खाली दिलेल्या संकेतानुसार बिनचुक जोडी जुळवा :

यादी - I		**यादी - II**	
	(पद)		**(वरिष्ठत्व किंवा अग्रहक्क)**
(a)	पंतप्रधान	(i)	7 A
(b)	भारतरत्न विभुषित व्यक्ती	(ii)	9
(c)	सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश	(iii)	5
(d)	माजी राष्ट्रपती	(iv)	2
		(v)	3

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(v)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iv)	(ii)	(i)	(v)
(4)	(v)	(ii)	(i)	(iii)

Match List - I with List - II and select correct answers by using the codes given below the lists .

List - I		**List - II**	
	(Rank)		**(Order of the official)**
(a)	Prime Minister	(i)	7 A
(b)	Holders of Bharat Ratna decoration	(ii)	9
(c)	Judges of Supreme Court	(iii)	5
(d)	Former Presidents	(iv)	2
		(v)	3

Answer Option :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(v)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iv)	(ii)	(i)	(v)
(4)	(v)	(ii)	(i)	(iii)

18. **विधान (A) :**

राज्यघटना हा देशाचा सर्वोच्च कायदा आहे.

कारण (R) :

जर घटना दुरुस्तीची प्रक्रिया ताठर असेल तरच राज्य घटनेने केलेले सत्ता विभाजन आणि राज्यघटनेचे सर्वश्रेष्ठत्व राखले जाईल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) **(A)** आणि **(R)** दोन्हीही विधाने बरोबर आणि विधान **(R)** हे विधान **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.

(2) **(A)** आणि **(R)** दोन्हीही विधाने बरोबर परंतु विधान **(R)** हे विधान **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.

(3) विधान **(A)** बरोबर परंतु **(R)** चुकीचे

(4) विधान **(A)** चुकीचे परंतु **(R)** बरोबर

Assertion (A) :

The Constitution is the supreme law of the land.

Reason (R) :

The division of powers established by the Constitution as well as the supremacy of the Constitution can be maintained only if the method of its amendment is rigid.

Answer Option :

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not a correct explanation of **(A)**

(3) **(A)** is true but **(R)** is false

(4) **(A)** is false but **(R)** is true

---

19. राज्याची निर्मिती, अस्तित्वात असलेल्या राज्याचे क्षेत्रफळ, सीमारेषा आणि नाव बदलणे या बाबी राज्यघटनेतील कोणत्या कलमात समाविष्ट आहेत ?

(1) कलम 1 (2) कलम 249 (3) कलम 3 (4) कलम 169

Which article of the Indian Constitution deals with the formation of new states and alteration of areas, boundaries or names of existing states ?

(1) Article 1 (2) Article 249 (3) Article 3 (4) Article 169

---

20. खालीलपैकी कुठल्या भारतीय राष्ट्रपतींनी पॉकेट वेटोचा वापर केला आहे?

(1) आर. वेंकटारमण (2) ए.पी.जे. अब्दुल कलाम

(3) ग्यानी झैलसिंग (4) फक्रुद्दिन अली अहमद

Which Indian President exercised the Pocket Veto ?

(1) R. Venkataraman (2) A.P.J. Abdul Kalam

(3) Gyani Zail Singh (4) Fakruddin Ali Ahmed

---

21. भारतीय निर्वाचन आयोगाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे? (अनुच्छेद-324)

(1) निर्वाचन आयोग हा मुख्य निवडणूक आयुक्त आणि आणखी दोन निवडणूक आयुक्त यांनी मिळून बनलेला असेल.

(2) निर्वाचन आयोग हा मुख्य निवडणूक आयुक्त आणि राष्ट्रपती वेळोवेळी निश्चित करतील तेवढ्या संख्येचे अन्य निवडणूक आयुक्त यांचा मिळून बनलेला असेल.

(3) निर्वाचन आयोग हा मुख्य निवडणूक आयुक्त आणि संसद वेळोवेळी निश्चित करील तेवढ्या संख्येचे अन्य निवडणूक आयुक्त यांचा मिळून बनलेला असेल.

(4) यापैकी एकही नाही.

Which of the following statements is **correct** regarding the Election Commission of India ? (Article-324)

(1) The Election Commission shall consist of the Chief Election Commissioner and two more Election Commissioner.

(2) The Election Commission shall consist of Chief Election Commissioner and such number of other Election Commissioners as the President may from time to time fix.

(3) The Election Commission shall consist of Chief Election Commissioner and such number of other Election Commissioners as Parliament may from time to time fix.

(4) None of these.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

22. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) मूलभूत अधिकार हे मार्गदर्शक तत्त्वांपेक्षा कायदेशिरदृष्ट्या श्रेष्ठ आहेत.

(2) संसद कांही विशिष्ट मार्गदर्शक तत्त्वांच्या अंमल-बजावणीसाठी मूलभूत अधिकारामध्ये बदल करू शकते.

(3) राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात ती कोणत्या कारणास्तव अंमलात आहे याचा विचार न करता अनुच्छेद - 19 निलंबित होते.

(4) अनुच्छेद 20 आणि 21 ही राष्ट्रीय आणीबाणी चालू असतांनाही कायम राहतात.

Which of the following statement/s is **not** correct ?

(1) Fundamental Rights enjoy legal supremacy over Directive Principles

(2) Parliament can amend the Fundamental Rights for implementing the certain Directive Principles

(3) Article - 19 is suspended during National emergency irrespective of the grounds on which emergency is in force.

(4) Article 20 and 21 are intact even during National emergency.

---

23. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) कलम 21(A) मधील तरतुदींनुसार फक्त प्राथमिक शिक्षण हा मूलभूत हक्क समजला जातो, अन्य किंवा व्यावसायिक शिक्षणाचा यामध्ये समावेश नाही.

(b) कलम 21(A) मध्ये शिक्षणाच्या हक्काचा समावेश केल्यानंतर संसदेने मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा मूलभूत हक्क, 2009 (RTE) संमत केला.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) दोन्ही (4) (a) किंवा (b) दोन्ही नाही

Consider the following statements :

(a) The provision in Article 21(A) makes only elementary education a fundamental Right and not higher or professional education.

(b) In pursuance of Article 21(A), the parliament enacted the Right of children to free and compulsory education (RTE) Act, 2009.

Which of the above sentences is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

24. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?
  (a) भारतात केवळ एकाच केंद्रशासित प्रदेशाला म्हणजेच राष्ट्रीय राज्यधानी प्रदेश दिल्ली-ला विधानसभा आहे.
  (b) भारताच्या उत्तर-पुर्वेकडील मिझोराम, मेघालय व नागालँड या राज्यांना लोकसभेत प्रत्येकी केवळ एक जागा आहे.
  (c) उत्तर प्रदेश मध्ये अनुसूचित जमातीसाठी लोकसभेतील केवळ एक जागा राखीव आहे.

  पर्यायी उत्तरे :
  (1) (a) (2) (b)
  (3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

  Which one of the following statement is **correct** ?
  (a) In India only one Union Territory have Legislative Assembly. i.e. National Capital Territory of Delhi.
  (b) Mizoram, Meghalaya and Nagaland, the three North Eastern States of India, have only one seat each in the Lok Sabha.
  (c) In Uttar Pradesh only one Lok Sabha seat is reserved for scheduled Tribes.

  Answer Options :
  (1) (a) (2) (b)
  (3) (c) (4) None of the above

---

25. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?
  (a) संसदेच्या दोन्ही सभागृहांच्या संयुक्त बैठकीची तरतूद केवळ सर्वसाधारण विधेयके आणि वित्त विधेयकांसाठी (Financial Bills) लागू आहे, अर्थ विधेयकांसाठी (Money Bills) नाही.
  (b) जर लोकसभा विसर्जित झाल्यामुळे विवादित विधेयक लोप पावले असेल तर संयुक्त बैठक बोलाविता येत नाही.
  (c) राष्ट्रपतीने संयुक्त बैठक बोलाविण्याची इच्छा सूचित केल्यानंतर लोकसभा विसर्जित झाली असेल तर संयुक्त बैठक बोलाविता येते.

  पर्यायी उत्तरे :
  (1) (a) (2) (b)
  (3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

  Which one of the following statements is **incorrect** ?
  (a) The provision of joint sitting of two Houses of Parliament is applicable to ordinary bills or financial bills only and not to money bills.
  (b) If the bill under dispute has already lapsed due to the dissolution of the Lok Sabha, no joint sitting can be summoned.
  (c) The joint sitting can be held if the Lok Sabha is dissolved after the president has notified his intention to summon such a sitting.

  Answer Options :
  (1) (a) (2) (b)
  (3) (c) (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

26. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) उच्च न्यायालयातून निवृत्त झालेल्या कायम न्यायाधिशांना सर्वोच्च किंवा इतर उच्च न्यायालयात वकिली करता येते.

(b) महाभियोगाचा प्रस्ताव संसदेच्या विचाराधीन असल्यास संसद किंवा राज्यविधिमंडळामध्ये उच्च न्यायालयातील न्यायाधिशांच्या वर्तणूकीबाबत चर्चा करता येते.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बिनचूक** आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) दोन्हीही (4) कोणतेही नाही

Consider the following statements :

(a) The retired permanent judge of a high court can plead or act before the Supreme Court and the other high courts.

(b) Conduct of High Court judges can be discussed in parliament or in a state legislature at the time of an impeachment motion is under consideration of the parliament .

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

27. 'संविधान सभे'संबंधी खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) प्रत्येक प्रांताला आणि संस्थानांना त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात जागा दिल्या जाणार होत्या.

(2) ब्रिटीश प्रांतांना दिलेल्या जागा या प्रांतिक विधिमंडळाच्या सदस्यांकडून निवडल्या जाणार होत्या.

(3) प्रांतिक विधिमंडळांचे सदस्य मर्यादित मताधिकार असलेल्यांकडून निवडून आलेले होते.

(4) संस्थानांचे प्रतिनिधी हे अप्रत्यक्षरित्या निवडले जाणार होते.

Which of the following is **not** correct with respect to Constituent Assembly ?

(1) Each province and princely state were to be allotted seats in proportion to their respective population.

(2) Seats allotted to the British province were to be elected by the members of the provincial assemblies.

(3) The members of the provincial assemblies were elected on a limited franchise.

(4) The representatives of princely states were to be indirectly elected.

---

28. खालीलपैकी **चुकीची** जोडी कोणती ?

(1) राज्यपाल नियुक्ती - कलम 155

(2) अखिल भारतीय सेवा - कलम 312

(3) अंदाजपत्रक - कलम 110

(4) संघ आणि राज्यासाठी लोकसेवा आयोग - कलम 315

Which pair is **not** correctly matched ?

(1) Appointment of Governor - Article 155

(2) All India Services - Article 312

(3) Budget - Article 110

(4) Public Service Commission for the union and for the states - Article 315

---

29. लोकसभा शासनाविरुद्ध खालीलपैकी कोणत्या मार्गाने अविश्वास व्यक्त करु शकत **नाही** ?

(1) संविधानाच्या उल्लंघनाबद्दल राष्ट्रपतीवर महाभियोग चालवून

(2) राष्ट्रपतीच्या अभिभाषणावरील आभाराचा ठराव नामंजूर करुन

(3) अर्थ विधेयक फेटाळून

(4) कपात सूचना मंजूर करुन

The Lok Sabha **cannot** express lack of confidence in the government in which of the following ways ?

(1) By impeaching of the president for violation of the Constitution.

(2) By not passing a vote of thanks on the President's address.

(3) By rejecting a money bill

(4) By passing a cut motion

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

30. प्रसिद्ध मंडळ खटल्यामध्ये (1992) सर्वोच्च न्यायालयाने मागासवर्गीयांसाठी नोकऱ्यांमध्ये आरक्षणाची तरतूद असलेल्या अनुच्छेद 16(4) च्या व्याप्तीचे सर्वकष परीक्षण केले. सर्वोच्च न्यायालयाने या बाबतीत खालीलपैकी कोणते निर्णय दिले ?

(a) न्यायालयाने उच्च जातीच्या गरीब घटकासाठी केलेले 10% आरक्षण रद्द केले.

(b) इतर मागासवर्गीयांसाठी केलेले 27% आरक्षण घटनात्मकदृष्ट्या कांही अटीसह वैध ठरविले.

(c) इतर मागासवर्गीयांपैकी उन्नत गटात (creamy layer) असलेल्या प्रगत घटकांना आरक्षणाच्या लाभातून वगळले जावे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

In the famous 'Mandal Case' (1992) the scope and extent of Article-16(4), which provides for reservation of jobs in favour of backward classes, has been examined thoroughly by the Supreme Court. Which are the following decisions are given by the Supreme Court ?

(a) The court rejected the additional reservation of 10% for poorer sections of higher castes.

(b) The court upheld the constitutional validity of 27% reservation for the OBC's with certain conditions.

(c) The advanced sections among the OBC's (the creamy layer) should be excluded from the list of beneficiaries of reservation.

Which among the above statements is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) (a) and (b) (3) (b) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

31. महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोगाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(a) त्याची स्थापना 26 एप्रिल 1994 रोजी झाली.

(b) त्यामध्ये एक मुख्य निर्वाचन आयुक्त आणि दोन निर्वाचन आयुक्त असतात.

(c) त्यास स्थानिक शासन संस्थांच्या विधान परिषदेतील प्रतिनिधींच्या निवडणूकीचे अधिक्षण, संचालन आणि नियंत्रण करण्याचा अधिकार आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which one of the following statement is **correct** regarding Maharashtra State Election Commission ?

(a) It was set up on 26th April 1994.

(b) It consists of a Chief Election Commissioner and two Election Commissioners.

(c) It has the power of superintendence, direction and control of election of the representatives of local self governments to the Vidhan Parishad.

Answer Options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of the above

---

32. स्थानिक आस्थापना, महामंडळ किंवा सार्वजनिक संस्थांची नोकरभरती केंद्रीय लोकसेवा आयोगाच्या कार्यकक्षेत आणण्याचा अधिकार खालीलपैकी कोणास आहे ?

(1) केंद्रीय मनुष्यबळ खाते

(2) राष्ट्रपती

(3) सर्वोच्च न्यायालय

(4) संसद

The personal system of local authority, corporate body or public institution can be placed within the jurisdiction of the UPSC by :

(1) Central Human Resource Department

(2) President

(3) Supreme Court

(4) Parliament

---

33. राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाच्या अध्यक्ष आणि सदस्यांची नेमणूक करतांना त्यांची नावे सुचविणाऱ्या समितीमध्ये खालीलपैकी कोणाचा समावेश होते **नाही** ?

(1) केंद्रीय गृहमंत्री

(2) लोकसभेचे सभापती

(3) राज्यसभेचे अध्यक्ष

(4) संसदेच्या दोन्ही सभागृहांचे विरोधी पक्ष नेते

Who among the following is **not** included in the committee to recommend the Chairman and the members of the National Human Rights Commission ?

(1) Central Home Minister

(2) The Speaker of the Loksabha

(3) The Chairman of the Rajyasabha

(4) Leaders of the opposition in both the houses of parliament

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

34. चौकशी करतांना राज्य माहिती आयोगास खालील बाबींसंबंधी दिवाणी न्यायालयाचे अधिकार असतात.

(a) बोलावणे आणि समक्ष हजर राहण्यास भाग पाडणे.

(b) प्रतिज्ञापत्रावर पुरावे स्विकारणे.

(c) कोणत्याही न्यायालयाकडून अथवा कार्यालयाकडून कोणतेही सार्वजनिक कागदपत्र मागविणे.

(d) साक्षीदारांची तपासणी करण्यासाठी समन्स बजावणे.

वरीलपैकी कोणते **सत्य** आहे ?

(1) (a), (b)
(2) (a), (b), (c)
(3) (a), (b), (c) आणि (d)
(4) फक्त (b) आणि (d)

While inquiring the State Information Commission has the powers of civil court in respect of following matters :

(a) summoning and enforcing attendance of persons

(b) receiving evidence on affidavit

(c) requisitioning any public record from any court or office

(d) issuing summons for examination of witnesses

Which of the above are **true** ?

(1) (a), (b)
(2) (a), (b) (c)
(3) (a), (b), (c) and (d)
(4) Only (b) and (d)

---

35. 1993 च्या 'मानवी हक्क संरक्षण' कायद्यामध्ये 2006 सालच्या सुधारणा कायद्याद्वारे झालेल्या दुरुस्त्यांबाबत खालीलपैकी कोणती **बरोबर** आहे ?

(1) राज्य मानवी हक्क आयोगातील सदस्य संख्या तीन वरुन पाचपर्यंत वाढविण्यात आली.

(2) पूर्व सूचना देऊन तुरुगांना भेटी देण्याचा अधिकार राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाला देण्यात आला.

(3) अनुसूचित जमाती आणि अनुसूचित जातीच्या राष्ट्रीय आयोगांच्या अध्यक्षांना राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाचे पद्सिद्ध सदस्य करण्याची तरतूद केली गेली.

(4) चौकशी चालू असतांनासुद्धां नुकसान भरपाईची रक्कम घोषित करण्याचा अधिकार आयोगाला देण्यांत आला.

Which one of the following is **correct** about the amendments carried out in the 'Protection of Human Rights Act, 1993 by the amendment Act of 2006 ?

(1) Increased the number of members of State Human Rights Commission from three to five.

(2) Empowered the National Human Rights Commission to undertake visits to jails with prior intimation.

(3) Provided that the Chairperson of National Commission for ST and SC shall be ex-officio members of NHRC.

(4) Empowered the Commission to declare the amount of compensation even during the course of enquiry.

---

36. पुढीलपैकी कोणते वर्णन भारतातील नव्वदीनंतरच्या पक्षपद्धतीचे चपखल वर्णन ठरेल ?

(1) काँग्रेस व्यवस्था

(2) केंद्रात काँग्रेस सरकार व राज्यांमध्ये आघाडीची सरकारे

(3) केंद्रात आघाडीचे सरकार व राज्यांमध्ये दोन अथवा तीन पक्षांमध्ये सत्ता स्पर्धा

(4) केंद्रात आघाडीचे सरकार.

Which of the following is the apt description of the nature of India's party system in the post 1990s ?

(1) Congress system

(2) Congress Govt. in Centre and Coalition Govt. in the States

(3) Coalition Govt. in Centre and bi-or-tri-partite competition in the States

(4) Coalition Govt. at the Centre

---

37. पुढीलपैकी कोणत्या प्रकारच्या शाळा अनुच्छेद 21 A व 2009 च्या शिक्षण अधिकार कायद्यानुसार मिळणाऱ्या स्वातंत्र्यात अंतर्भूत होत नाहीत ?

(a) राज्याकडून अनुदान मिळणाऱ्या अल्पसंख्यांक समुदायाने चालविलेल्या शाळा.

(b) राज्याकडून अनुदान मिळणाऱ्या बहुसंख्यांक समुदायाने चालविलेल्या शाळा.

(c) राज्याकडून अनुदान न मिळणाऱ्या अल्पसंख्यांक समुदायाने चालविलेल्या शाळा.

(d) राज्याकडून अनुदान न मिळणाऱ्या बहुसंख्यांक समुदायाने चालविलेल्या शाळा.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (b) व (c) (3) (c) व (d) (4) (a) व (d)

Which kinds of schools do not come under the ambit of the Fundamental Right to Education under Art. 21 A and the Right to Education Act of 2009 ?

(a) aided minority schools

(b) aided non-minority schools

(c) unaided minority schools

(d) unaided non-minority schools

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) (a) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

38. भारतात कोणत्या वर्षापासून इलेक्ट्रॉनिक व डिजिटल छायाचित्रण व प्रसारण सुरु झाले ?

(1) 2016

(2) 2004

(3) 1980 च्या शेवटी व 1990 च्या प्रारंभी

(4) 2010-11

In which year India Started the Electronic and Digital Photography and Broad-Casting ?

(1) 2016

(2) 2004

(3) At the end of 1980 and In the beginning of 1990

(4) 2010-11

---

39. 1985 च्या पक्षांतरबंदी कायद्याने :

(a) संपूर्ण पक्षांतर बंदी झाली

(b) किरकोळ पक्षांतरास आळा घातला गेला

(c) ठोक पक्षांतरास मुभा मिळाली

(d) सभागृहातील एक तृतीयांश पक्ष सदस्यांच्या पक्षांतरास मुभा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) विधाने योग्य आहेत

(2) (b), (c), (d) विधाने योग्य आहेत

(3) (a), (c), (d) विधाने योग्य आहेत

(4) (a), (b) विधाने योग्य आहेत

As per the 1985 Anti-defection Act :

(a) defection was banned completely

(b) minor defection was prevented

(c) major defection was permitted

(d) defection of one-third of the elected members was permitted

Answer Options :

(1) (a), (b), (c) statements are correct

(2) (b), (c), (d) statements are correct

(3) (a), (c), (d) statements are correct

(4) (a), (b) statements are correct

---

40. निवडणूक अर्ज भरतांना प्रत्येक उमेदवाराला शपथपत्र जोडणे आवश्यक आहे.

(a) वयाचा दाखला (b) एखाद्या गुन्ह्यासाठी शिक्षा (c) शारिरीक अपंगत्व

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) पर्याय बरोबर आहेत. (2) (b) आणि (a) पर्याय बरोबर आहेत.

(3) फक्त (b) पर्याय बरोबर आहे. (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही.

Every candidate is required to present following information along with an affidavit while filling nomination paper in an election.

(a) Certificate of age (b) Punishment of crime (c) Physical handicap

Answer Options :

(1) (a) and (c) the correct options (2) (b) and (a) the correct options

(3) only (b) is the correct option (4) None of the above

---

41. प्रादेशिक भाषेतील वर्तमानपत्राच्या पुढीलपैकी कोणत्या भूमिका महत्वाच्या आहेत ?

(a) प्रादेशिक भाषेतील वर्तमानपत्रे स्थानिक वाचकांना आकर्षित करतात.

(b) लोकांना त्यांच्या मातृभाषेत राजकीय चर्चा समजून घेता येतात.

(c) प्रादेशिक भाषेतील वर्तमानपत्रांचा रोख राष्ट्रीय असतो.

(d) प्रादेशिक भाषेतील वर्तमानपत्रांच्या सर्वदूर प्रसारातून भारतीय लोकशाहीला पाठबळ मिळते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरीलपैकी कोणतीही भूमिका नाही. (2) वरीलपैकी सर्व भूमिका आहेत.

(3) केवळ (a), (b) व (c) (4) केवळ (a), (b), व (d)

Which among these are important as roles of vernacular press ?

(a) It attracts local readership

(b) People understand political debates in their mother tongue

(c) It has a national orientation

(d) It supports Indian democracy with its vast outreach

Answer Options :

(1) None of the above (2) All of the above

(3) Only (a), (b) and (c) (4) Only (a), (b), and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

42. ''सरकारी खर्चाने चालणाऱ्या शिक्षण संस्थात धर्मवंशादि कारणास्तव कोणालाही प्रवेश नाकारु शकत नाही'' अशी तरतुद ________ आहे.

(1) स्वातंत्र्याच्या अधिकारात (2) समानतेच्या अधिकारात

(3) धार्मिक स्वातंत्र्याच्या अधिकारात (4) सांस्कृतिक व शैक्षणिक अधिकारात

In the educational institution run by the financial assistance from the government, nobody can be denied admission on the basis of Religion and race etc. This provision is included in the Rights of :

(1) Right to Freedom (2) Right to Equality

(3) Right to Religious freedom (4) Right to Cultural and Educational Freedom

---

43. पुढीलपैकी कोणते विधान राजकीय पक्ष व हितसंबंधी गटांच्या परस्पर संबंधाबद्दल बिनचुक वर्णन करणारे आहे?

(a) हितसंबंधी गट त्या त्या विशिष्ट सामाजिक गट वा हितसंबंधाशी संबंधित मुद्दे व मागण्या उपस्थित करतात. राजकीय पक्ष या मागण्यांचा योजना व धोरणे निश्चित करण्यासाठी व राजकीय भूमिका घेण्यासाठी वापर करतात.

(b) हितसंबंधी गट व दबाव गट राजकीय पक्षांचे मार्गदर्शक म्हणून भूमिका बजावतात व पक्षांसाठी राजकीय भरतीचे कार्य करतात.

(c) हितसंबंधी गटांनी प्रगटीकरण केलेल्या मागण्यांचे सुसूत्रीकरण करताना राजकीय पक्षांना विविध व बऱ्याच वेळा परस्परविरोधी हितसंबंधामधील तोल राखावा लागतो.

(d) हितसंबंधी गट राजकीय पक्षांचा वापर स्वत:च्या उद्दिष्ट्य पूर्तीसाठी करून घेतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (b) व (c)

(3) (a), (b) व (c) (4) वरील पैकी सर्व पर्याय बरोबर आहेत.

In which of the following statements do you find the accurate description of the relationship between political parties and interest groups ?

(a) Interest groups raise issues and demands specific to various social or interest groups. Political parties use these demands as inputs to formulate their policies and programmes and take political positions.

(b) Interest groups or pressure groups work as mentors to political parties and carry out the task of cadre recruitment for political parties.

(c) Political parties may need to balance varied and sometimes opposing interests that are articulated by interest groups.

(d) Interest groups use the political parties to achieve their own objectives and goals.

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c)

(3) (a), (b) and (c) (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

44. महाराष्ट्रात स्वातंत्र्यानंतरच्या कालखंडात कोणता दबावगट अधिक प्रभावशाली झाल्याचे दिसत नाही ?

(1) शेतकरी दबावगट (2) कामगार संघटना

(3) व्यापारी, उद्योजक दबावगट (4) जातीयवादी संघटना

After Independence, In Maharashtra which of the following pressure group was Not Active ?

(1) Farmers pressure groups (2) Trade Unions

(3) Businessmen's pressure groups (4) Caste based organisation

---

45. 2004 च्या सार्वत्रिक लोकसभा निवडणुकामध्ये काँग्रेसला 145 जागा मिळाल्या व त्यांच्या मित्रपक्षांना 74 जागा मिळाल्या. ही बेरीज देखील बहुमतापेक्षा कमी होती त्यावेळी कोणत्या राजकीय पक्षाच्या 'बाहेरुन' पाठिंब्याच्या जोरावर संयुक्त पुरोगामी आघाडीने अल्पमतातील सरकार स्थापन केले ?

(a) भारतीय कम्यूनिस्ट पक्ष (b) मार्क्सवादी कम्यूनिस्ट पक्ष

(c) तृणमूल काँग्रेस (d) राष्ट्रीय जनता दल

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) (a) आणि (b) (4) (c) आणि (d)

In the 2004 General Elections for Lok Sabha, the Indian National Congress won 145 seats and its allies won 74. The total was well short of majority. With whose 'outside' support did the united Progressive Alliance form a minority govt. ?

(a) Communist Party of India (b) Communist Party of Marxist

(c) Trinamool Congress (d) Rashtriya Janata Dal

Answer Options :

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) (a) and (b) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

46. राजु शेट्टी यांच्या संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.

(a) ते जिल्हा परिषद सदस्य होते.

(b) ते स्वाभिमानी पक्षाचे संस्थापक आहेत.

(c) ते विधानसभा सदस्य होते.

(d) ते लोकसभा सदस्य आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (d) विधाने योग्य आहेत.

(2) (b), (c), (d) विधाने योग्य आहेत.

(3) (a), (b), (c) विधाने योग्य आहेत.

(4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statements about Raju Shetty :

(a) He was a member of Zilla Parishad

(b) He is a founder of Swabhimani Party

(c) He was a member of Legislative Assembly

(d) He is a member of Lok Sabha

Answer Options :

(1) (a), (b), (d) the correct statements

(2) (b), (c), (d) the correct statements

(3) (a), (b), (c) the correct statements

(4) All are correct statements

---

47. भारतातील राष्ट्रीय पक्ष म्हणून असलेल्या 'भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस' पक्षाच्या संघटनेत प्रादेशिक समित्यांवर नियंत्रण ठेवणारी समिती म्हणून खालील समितीचा उल्लेख होतो.

(1) प्रदेश काँग्रेस समिती (2) कार्यकारी समिती

(3) ऑल इंडिया काँग्रेस समिती (4) जिल्हा काँग्रेस समिती

Which Committee has been established by the Indian National Congress to exercise control over its Regional Committees ?

(1) Regional Congress Committee (2) Executive Committee

(3) All India Congress Committee (4) District Congress Committee

---

48. खालील विधानांचा विचार करा.

(a) सर्व शिक्षा अभियानाचा उद्देश सामाजिक, प्रांतिक, व लिंग या आधारावर असणाऱ्या अंतराला कमी करणे होय.

(b) मुलांची आध्यात्मिक व मानसिक क्षमता वाढविणे हे सर्व शिक्षा अभियानाचे ध्येय आहे.

(c) विद्यार्थ्यांना मुल्यधिष्ठीत शिक्षण प्रदान करणे सर्व शिक्षा अभियानाचे उद्देश आहे.

(d) 6 ते 18 या वयोगटातील मुलांना प्राथमिक शिक्षण प्रदान करणे सर्व शिक्षा अभियानाचे ध्येय आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत.

(2) (b), (c) आणि (d) विधाने बरोबर आहेत.

(3) (a), (c) आणि (d) विधाने बरोबर आहेत.

(4) (a), (b) आणि (c) विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following statements :

(a) The "Sarva Shiksha Abhiyan" aims at binding social, regional and gender gaps.

(b) 'Sarva Shiksha Abhiyan' aims at developing childrens potential both spiritually and mentally.

(c) 'Sarva Shiksha Abhiyan' aims at inculcuting value based learning among students.

(d) 'Sarva Shiksha Abhiyan' aims at providing education for all children in the age groups of 6 to 18.

Answer Options :

(1) All above statements are correct

(2) (b), (c) and (d) statements are correct

(3) (a), (c) and (d) statements are correct

(4) (a), (b) and (c) statements are correct

49. सर्व शिक्षा अभियानासंदर्भात खालील विधानांचा विचार करा.

(a) राजीव गांधी यांनी सुरु केले.

(b) भारत शासनाचा कार्यक्रम

(c) अटल बिहारी वाजपेयी यांच्या काळात सुरु करण्यात आले.

(d) 'पढे भारत बढे भारत' या कार्यक्रमाचा एक उप-कार्यक्रम होता.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), आणि (d) पर्याय योग्य आहेत

(2) (a) आणि (b) पर्याय योग्य आहेत

(3) (b) आणि (c) पर्याय योग्य आहेत

(4) (b), (c) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत

Consider the following statement regarding "Sarva Shiksha Abhiyan" :

(a) Poineered by Rajiv Gandhi

(b) Indian Government Programme

(c) Started during the regime of Atal Bihari Vajpayee

(d) A sub-programme of "Padhe Bharat Badhe Bharat"

Answer Options :

(1) (a), (b), and (d) the correct options

(2) (a) and (b) the correct options

(3) (b) and (c) the correct option

(4) (b), (c) and (d) the correct options

---

50. अखिल भारतीय तृणमूल काँग्रेसला राज्य पातळीवरील पक्ष म्हणून पुढीलपैकी कोणत्या राज्यात मान्यता आहे ?

(1) पश्चिम बंगाल व ओडिशा (2) पश्चिम बंगाल व मेघालय

(3) पश्चिम बंगाल व आसाम (4) पश्चिम बंगाल व त्रिपुरा

In which of the following States is the All - India Trinamool Congress recognised as a State Party ?

(1) West Bengal and Odisha (2) West Bengal and Meghalaya

(3) West Bengal and Assam (4) West Bengal and Tripura

---

51. विद्यापिठीय शिक्षणाविषयी गुणवत्ता सुधारण्यासाठी कोठारी आयोगाने केलेल्या शिफारशींपैकी महत्वपूर्ण शिफारस म्हणजे :

(a) ग्रंथ व नियतकलिकांच्या खरेदीवर खर्च वाढवणे.

(b) विद्यार्थी कल्याण योजना राबविणे.

(c) विद्यापीठातील प्रवेश बाहेरील संस्थेमार्फत करणे.

(d) विद्यापीठात संशोधन करण्यावर भर.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a), (b), (d) विधाने बरोबर आहेत.

(2) केवळ (b), (c), (d) विधाने बरोबर आहेत.

(3) वरिलपैकी सर्व विधाने बरोबर आहेत.

(4) केवळ (a), (b), (c) विधाने बरोबर आहेत.

For Quality Education in universities Kothari Commission has following important suggestions :

(a) Increase expenditure on purchase of Books and Magzines.

(b) To execute students welfare scheme.

(c) To out source admission in Universities.

(d) Emphasis on research in University

Answer Options :

(1) Only (a), (b), (d) statements are correct

(2) Only (b), (c), (d) statements are correct

(3) All the above statement's are correct

(4) Only (a), (b), (c) statements are correct

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

52. राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियानाच्या (RMSA) राज्य अंमलबजावणी संस्थांच्या (SIS) कामात सुसूत्रता आणण्याचे कार्य केंद्र सरकारच्या कोणत्या मंत्रालयाकडे सोपवले गेले आहे ?

(1) शिक्षण मंत्रालय

(2) सामाजिक न्याय व सक्षमीकरण मंत्रालय

(3) मानवी संसाधन विकास मंत्रालय

(4) महिला व बाल विकास मंत्रालय

Which Ministry of the Central Government is incharge of coordinating the Rashtriya Madhyamik Shiksha Abhiyan (RMSA) with the help of the SIS (State Implementation Societies) ?

(1) Ministry of Education

(2) Ministry of Social Justice and Empowerment

(3) Ministry of Human Resource Development

(4) Ministry of Women and Child Development

---

53. पुढीलपैकी कोणत्या राजकीय पक्षाने 1977 च्या सार्वत्रिक निवडणुकांमध्ये काँग्रेस पक्षाबरोबर युती केली ?

(a) भारतीय कम्यूनिस्ट पक्ष (b) अखिल भारतीय अण्णा द्र. मु. क

(c) मार्क्सवादी कम्यूनिस्ट पक्ष (d) द्रविड मुन्नेत्र कळघम

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (c) व (d) (3) (a) व (c) (4) (b) व (d)

Which of the following political parties were allies of the Indian National Congress in the 1977 elections ?

(a) Communist Party of India (b) All India Anna DMK

(c) Communist Party of Marxist (d) Dravida Munnetra Kalagham

Answer Options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d) (3) (a) and (c) (4) (b) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

54. मुस्लीम मदरश्यातून दिल्या जाणाऱ्या परंपरागत शिक्षणावर उपाय म्हणून खालील उपायांवर भर दिलेला आहे.

(a) विज्ञान, गणित, सामाजिक अध्ययन, हिंदी, इंग्रजी विषय शिकवणे
(b) नवीन शिक्षकांच्या नियुक्तीवर भर देणे.
(c) नवीन विषय शिकविण्यासाठी शिक्षकांचे प्रशिक्षण
(d) विज्ञान, गणित, सामाजिक विज्ञान, हिंदी, इंग्रजी या विषयांना अभ्यासक्रमात समाविष्ट करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) विधान योग्य आहे
(2) (b) व (c) विधान योग्य आहेत
(3) केवळ (b) विधान योग्य आहे
(4) वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Following Remedies are suggested on Islamic Madarsa - Traditional education to modernise it.

(a) To teach Science, Maths, Social Education, Hindi, English Subjects.
(b) Emphasis on appointment of new teachers.
(c) Teachers training to teach new subjects.
(d) Modernise syllabus by including Science, Maths, Social Science, Hindi, English subjects.

Answer Options :

(1) Only (a) statement is correct
(2) (b) and (c) statements are correct
(3) Only (b) statement is correct
(4) All the above statements are correct

---

55. कोणत्या वर्षाच्या लोकसभा निवडणुकीत एका मतदारसंघात 112 उमेदवार उभे होते व त्या मतदारसंघाची मतपत्रिका वर्तमानपत्रा एवढी होती ?

(a) 1977 (b) 1980 (c) 1984 (d) 1989

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) पर्याय योग्य आहेत (2) (b) पर्याय योग्य आहेत.
(3) (d) पर्याय योग्य आहेत. (4) वरील पैकी कोणतेही नाही

In which Loksabha Election 112 Candidates contested from one Constituency and the ballet was as large as a news paper ?

(a) 1977 (b) 1980 (c) 1984 (d) 1989

Answer Options :

(1) (a) and (c) the correct options (2) (b) the correct options
(3) (d) the correct options (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

56. पुढीलपैकी कोणता पक्ष केवळ एका धार्मिक समुदायाच्या आधारे उभा आहे ?

(1) शिरोमणी अकाली दल (2) तेलुगु देसम पार्टी

(3) हरियाणा कॉंग्रेस (4) झारखंड मुक्ती मोर्चा

Which among the following political parties is based on the support of a single religious community ?

(1) Shiromani Akali Dal (2) Telugu Desam Party

(3) Haryana Congress (4) Jharkhand Mukti Morcha

---

57. पुढीलपैकी कोणता राजकीय पक्ष 1984 च्या लोकसभा निवडणुकांनंतर सर्वांत मोठा विरोधी पक्ष म्हणून निवडून आला ?

(1) मार्क्सवादी कम्यूनिस्ट पार्टी (2) भारतीय कम्यूनिस्ट पार्टी

(3) तेलुगु देसम पार्टी (4) द्रविड मुन्नेत्र कळघम

Which among these political parties emerged as the largest opposition party in the Lok Sabha in the 1984 elections ?

(1) Communist Party of Marxist (2) Communist Party of India

(3) Telugu Desam Party (4) Dravida Munnetra Kalagham

---

58. सर्वशिक्षा अभियानाअंतर्गत, आठव्या इयत्तेपर्यंत सर्व मुलामुलींना सार्वत्रिक प्राथमिक शिक्षण देणे हे उद्दिष्ट कोणत्या वर्षापर्यंत पूर्ण करायचे होते ?

(1) इ.स. 2018 (2) इ.स. 2016 (3) इ.स. 2010 (4) इ.स. 2016-18

Sarva Shiksha Abhiyan aimed at providing universal primary education to all children up to eighth standard. What was its target year for completion ?

(1) 2018 (2) 2016 (3) 2010 (4) 2016-18

---

59. भारतीय राजकारणाच्या गुन्हेगारीकरणास पायबंद घालण्यासाठी निर्वाचन आयोगाने खालीलपैकी कोणत्या वर्षी आदेश काढले ?

(1) 1988 (2) 2005 (3) 1997 (4) 1996

In which year did the Election Commission issue the order to prohibit Criminalization of Indian Politics ?

(1) 1988 (2) 2005 (3) 1997 (4) 1996

---

60. 1986 च्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार स्थूल देशांतर्गत उत्पादनाच्या (GDP) किती टक्के रक्कम शिक्षणावर खर्च केली जावी ?

(1) 6% (2) 7% (3) 8% (4) 9%

What percentage of the Gross Domestic Product (GDP) was expected to be spent on education as per the National Policy on Education announced in 1986 ?

(1) 6% (2) 7% (3) 8% (4) 9%

---

61. लोकप्रिय मराठी दैनिक 'सकाळचे' संस्थापक कोण होते ?

(1) डॉ. नानासाहेब परुळेकर (2) कुमार केतकर

(3) जवाहरलाल दर्डा (4) प्रतापराव पवार

Who was the founder of Popular Marathi daily 'Sakal' ?

(1) Dr. N.B. Parulekar (2) Kumar Ketkar

(3) Jawaharlal Darda (4) Prataprao Pawar

---

62. 'वृत्तपत्र' या प्रसारमाध्यमाला खालील लेखकाने लोकशाहीचा धर्मग्रंथ (Bible) म्हंटले आहे.

(1) प्रो. लास्की (2) हेरॉल्ड लास्वेल (3) वाल्टर लिपमन (4) डेव्हीड इस्टन

'Newspaper' is called as 'democracy 's Bible' by :

(1) Prof. Laski (2) Herold Laswel (3) Walter Lipmen (4) David Esten

---

63. पुढीलपैकी कोणत्या पंतप्रधानांनी खेड्यांत रहाणाऱ्या गरीब कुटुंबातील गुणवान मुलांना मोफत शिक्षण मिळावे म्हणून निवासी 'नवोदय विद्यालयांची योजना राबविली ?

(1) इंदिरा गांधी (2) राजीव गांधी

(3) इंदर कुमार गुजराल (4) व्ही. पी. सिंग

Which one of the following Prime Ministers launched the scheme of 'Navodaya Vidyalaya, providing free education and stay at residential schools for meritorious children of poor rural families ?

(1) Indira Gandhi (2) Rajiv Gandhi

(3) Inder Kumar Gujral (4) V.P. Singh

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

64. सर्व शिक्षा अभियानाचे गीत 'स्कूल चलें हम' चे गीतकार व संगीतकार कोण आहेत ?

(1) गीतकार : जावेद अख्तर

संगीतकार : ए.आर. रहमान

(2) गीतकार : महबूब

संगीतकार : शंकर-एहसान-लॉय

(3) गीतकार : गुलज़ार

संगीतकार : अजय-अतुल

(4) गीतकार : प्रसून जोशी

संगीतकार : जतिन-ललित

Name the lyricist and musicians of the Sarva Shiksha Abhiyan song : 'School Chalein Hum':

(1) Lyricist : Javed Akhtar

Musicians : A.R. Rahman

(2) Lyricist : Mehboob

Musicians : Shankar - Ehsaan - Loy

(3) Lyricist : Gulzar

Musicians : Ajay-Atul

(4) Lyricist : Prasoon Joshi

Musicians : Jatin-Lalit

---

65. अनुसुचित जाती जमातींचे बाहुल्य असेल अशा मतदारसंघाला त्या जाती जमातींच्या उमेदवारासाठी कोणत्या सालापासून राखीव ठेवण्यात आले ?

(1) 1980 (2) 2016 (3) 1962 (4) 1988

A Constituency where the SC/ST population is sizeable, was reserved for the respective SC/ST from the year _________ .

(1) 1980 (2) 2016 (3) 1962 (4) 1988

---

66. खालीलपैकी कोण ग्राम पंचायत, पंचायत समिती, जिल्हा परिषद, नगरपालिका, महानगरपालिका या स्थानिक स्वराज्य संस्था निवडणूका घेत नाहीत ?

(a) भारत निर्वाचन आयोग (b) घटक राज्य शासन

(c) राज्य निवडणूक आयोग (d) केंद्रशासन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) पर्याय योग्य आहेत.

(2) (a) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.

(3) (a), (b) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.

(4) (b) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.

Which of the following do not conduct the election of Local Institutions like Gram Panchayat, Panchayat Samiti, Zilla Parishad, Municipality and Municipal Corporation?

(a) Election Commission of India (b) State Government

(c) State Election Commission (d) Central Government

Answer Options :

(1) (a), (b), (c) options are correct

(2) (a) and (d) options are correct

(3) (a), (b) and (d) options are correct

(4) (b) and (d) options are correct

---

67. पुढीलपैकी कोणत्या समितीला भारतातील निवडणूक प्रक्रियेचा अभ्यास करून तिच्यात सुधारणा सुचविण्याचे कार्य सोपविण्यात आले होते ?

(1) 1990 ची दिनेश गोस्वामी समिती.

(2) 1985 ची जी. व्ही. के. राव समिती.

(3) 1983 ची सरकारिया आयोग.

(4) 1978 ची शहा समिती.

Which of the following was a Committee entrusted with the task of examining the election process of suggesting reforms ?

(1) Dinesh Goswami Committee of 1990

(2) GVK Rao Committee of 1985

(3) Sarkaria Commission of 1983

(4) Shah Committee of 1978

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

68. पहिल्या सार्वत्रिक निवडणुकीत पुढीलपैकी कोणता पक्ष दुसऱ्या क्रमांकाचा सर्वात मोठा पक्ष म्हणून निवडून आला ?

(1) समाजवादी पक्ष

(2) किसान मजदूर प्रजा पक्ष

(3) भारतीय कम्यूनिस्ट पक्ष आणि त्याचे मित्र पक्ष

(4) जन संघ

Which of the following political parties emerged as the second largest group in the Lok Sabha at the end of the first general election ?

(1) The Socialists

(2) Kisan Mazdoor Praja Party

(3) CPI and its allies

(4) Jan Sangh

---

69. महाराष्ट्रातील एस. टी. कामगारांचे हितसंबंध पाहणारा दबावगट म्हणून खालील संघाकडे पाहिले जाते.

(1) कामगार युनियन

(2) लाल बावटा

(3) महाराष्ट्र मोटार कामगार-संघ

(4) यापैकी नाही

The pressure Group, which protects the interest of S.T. Workers in Maharashtra is known as :

(1) Kamgar Union (Labour Union)

(2) Lal - Bawta (Red Flag)

(3) Maharashtra Motor Labour-Union

(4) None of above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

70. 1951-52, 1957 आणि 1962 च्या सार्वत्रिक निवडणुकांच्या बाबतीत पुढीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(1) मतदानाचे प्रमाण वाढले
(2) मतदानाचे प्रमाण घटले
(3) मतदानाचे प्रमाण जसेच्या तसे राहिले.
(4) मतदानाच्या प्रमाणात वाढ किंवा घट अशी प्रमाणशीर पणे दिसून येत नाही.

Which among the following statements is **true** regarding voter turnouts in the 1951-52, 1957 and 1962 elections ?

(1) Voter turnout increased
(2) Voter turnout decreased
(3) Voter turnout remained constant
(4) There cannot be seen any pattern in voter turnouts

---

71. खालीलपैकी कोणती विधाने **योग्य** आहेत ?

(a) घटनेतील कलम 153 ते 167 ही राज्यातील कार्यकारी विभागाशी संबंधित आहेत.
(b) कलम 153 अन्वये राज्यापालाची नेमणूक राष्ट्रपतीमार्फत केली जाते.
(c) 1978 मधील सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयानुसार राज्यपालाचे पद घटनात्मक आहे.
(d) 6 वी घटनादुरुस्ती अधिनियम 1956 अन्वये एकाच व्यक्तीची दोन किंवा अधिक राज्यांसाठी राज्यपाल म्हणून नियुक्ती करता येईल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) विधाने योग्य आहेत आणि (d) विधान अयोग्य आहे.
(2) (a) विधान योग्य आहे आणि (b), (c), (d) विधाने अयोग्य आहेत.
(3) (a), (b) विधाने योग्य आहेत आणि (c), (d) विधाने अयोग्य आहेत.
(4) (c), (d) विधाने योग्य आहेत आणि (a), (b) विधाने अयोग्य आहेत.

Which of the following statements are **correct** ?

(a) Articles from 153 to 167 of the Constitution deal with the State executive.
(b) Under article 153, Governor is appointed by the President.
(c) The Supreme Court held in 1978 that the office of the Governor of a State is a Constitutional Office.
(d) The 6th Constitutional Amendment Act, 1956 facilitated the appointment of the same person as a Governor for two or more states.

Answer Options :

(1) (a), (b), (c) statements are correct and (d) statement is wrong.
(2) (a) statement is correct and (b), (c), (d) statements are wrong.
(3) (a), (b) statements are correct and (c), (d) statements are wrong.
(4) (c), (d) statements are correct and (a), (b) statements are wrong.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

72. जोड्या लावा :

	(मुंबईचा शेरीफ)		(कार्यकाळ)
(a)	एम.एल. डहाणूकर	(i)	1959
(b)	आबासाहेब गरवारे	(ii)	1948
(c)	सुनिल गावस्कर	(iii)	1980
(d)	दिलीप कुमार	(iv)	1995

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

Match the following :

	(Sheriff of Mumbai)		(Term)
(a)	M.L. Dahanukar	(i)	1959
(b)	Abasaheb Garware	(ii)	1948
(c)	Sunil Gavaskar	(iii)	1980
(d)	Dilip Kumar	(iv)	1995

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)

73. विधानसभा विसर्जित झाल्यानंतर तिच्या समोरील सर्व विधेयके व्यपगत होतात. परंतु काही प्रकारची विधेयेके विसर्जनानंतरही व्यपगत होत नाहीत. याबाबत खालीलपैकी **योग्य** विधान/विधाने निवडा.

(a) विधानसभेने पारित केलेले, परन्तु विधान परिषदेत प्रलंबित असलेले विधेयक व्यपगत होते.

(b) विधान परिषदेत प्रलंबित असलेले, परंतु विधानसभेने पारित न केलेले विधेयक व्यपगत होत नाही.

(c) दोन्ही सभागृहांनी पारित केलेले, मात्र राज्यपालाच्या संमतीसाठी पाठविलेले विधेयक व्यपगत होत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a), (b) (2) केवळ (b), (c) (3) केवळ (c), (a) (4) (a), (b) आणि (c)

After the abolition of state legislative assembly all the bills get lapse, but few of them do not get lapse even after abolition of the state legislative assembly. Then which of the following statement/s is/are **correct** ?

(a) A Bill passed by the assembly but pending in the legislative council get lapse.

(b) A Bill pending in the legislative council but not passed by the legislative assembly does not get lapse.

(c) A Bill passed by both the houses but pending assent of the governor does not get lapse.

Answer Options :

(1) Only (a), (b) (2) Only (b), (c) (3) Only (c), (a) (4) (a), (b) and (c)

74. जोड्या लावा :

	विषय		कलम
(a)	राज्यपाल पदाच्या अटी	(i)	161
(b)	राज्यपालाचे विशेष अभिभाषण	(ii)	158
(c)	माफी संबंधित राज्यपालाचे अधिकार	(iii)	166
(d)	राज्याच्या शासनाचे कामकाज चालविणे	(iv)	176

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)

Match the following :

	Subject-Matter		Article
(a)	Conditions of governor's office	(i)	161
(b)	Special address by the governor	(ii)	158
(c)	Power of the governor to grant Pardons	(iii)	166
(d)	Conduct of business of the government of a state	(iv)	176

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(4)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)

75. खालीलपैकी कोणता एक उत्पन्नाचा स्रोत नगरपालिकेंचा **नाही** ?

(1) स्थानिक कर (2) करेतर महसूल

(3) सहायक अनुदान (4) वस्तू व सेवा कर

Which one of the following is **not** the source of income of the municipal bodies ?

(1) Local Taxes (2) Non - Tax Revenue

(3) Grants - in - aid (4) Goods and Servies Tax

---

76. कोणत्या कलमान्वये राज्यपाल राज्याच्या विधानसभेत अँग्लो. इंडियन समुहाच्या प्रतिनिधीची नेमणूक करतो ?

(1) कलम - 333 (2) कलम - 350 (3) कलम - 360 (4) कलम - 352

According to which Article Governor appoints anglo-Indian Community Representative in Vidhan Sabha ?

(1) Article - 333 (2) Article - 350 (3) Article - 360 (4) Article - 352

---

77. 73 व्या आणि 74 व्या घटनादुरुस्तीमधील ________ ही एकमेव दुवा आहे.

(1) विभागीय आयुक्त (2) जिल्हा ग्रामीण विकास अभिकरण

(3) जिल्हाअधिकारी (4) जिल्हा नियोजन समिती

________ is the only link between the 73rd and 74th Constitutional Amendments.

(1) Divisional Commissioner (2) District Rural Development Agency

(3) District Collector (4) District Planning Committee

---

78. जिल्हा परिषद अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष यांच्या निवडणुकीच्या वैधतेबाबत विवाद उत्पन्न झाल्यास निवडणुकीच्या दिनांकापासून किती दिवसांच्या आत त्यासंबंधी दाद मागता येते आणि ती कोणाकडे ?

(1) 30 दिवस, जिल्हाधिकाऱ्याकडे

(2) 30 दिवस, विभागीय आयुक्ताकडे

(3) 30 दिवस, राज्य शासनाकडे

(4) 30 दिवस, राज्य निवडणूक आयोगाकडे

Within how many days from the election date, appeal can be filed regarding legality of the election of Zilla Parishad President or Deputy President, if controversy arises and towards whom ?

(1) 30 Days, towards District Collector.

(2) 30 Days, towards Divisional Commissioner.

(3) 30 Days, towards State Government.

(4) 30 Days, towards State Election Commission.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

79. खालीलपैकी कोणते कलम 'नगरपालिकांच्या' सत्ता, अधिकार आणि जबाबदारीशी संबंधित आहे?

(1) अनुच्छेद 243 W (2) अनुच्छेद 242 X (3) अनुच्छेद 243 V (4) अनुच्छेद 242 Y

Which one of the following article deals with the Power, authority and responsibilities of 'municipalities' ?

(1) Article 243 W (2) Article 242 X (3) Article 243 V (4) Article 242 Y

---

80. जोड्या लावा :

(मुख्यमंत्री)		(कार्यकाळ)	
(a)	मारोतराव कन्नमवार	(i)	26 जून 1991 ते 8 मार्च 1993
(b)	वसंतराव नाईक	(ii)	5 डिसेंबर 1963 ते 20 फेब्रुवारी 1975
(c)	सुधाकरराव नाईक	(iii)	18 जानेवारी 2003 ते 31 आक्टोबर 2004
(d)	सुशीलकुमार शिंदे	(iv)	20 नोव्हेंबर 1962 ते 24 नोव्हेंबर 1963

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

Match the following :

(Chief Minister)		(Period)	
(a)	Marotrao Kannamwar	(i)	26 June 1991 to 8 March 1993
(b)	Vasantrao Naik	(ii)	5 December 1963 to 20 February 1975
(c)	Sudhakarrao Naik	(iii)	18 January 2003 to 31 October 2004
(d)	Sushilkumar Shinde	(iv)	20 November 1962 to 24 November 1963

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

---

81. 'फ्रेंच प्रिफेक्ट' च्या सर्वांत जवळचा सहधर्मी भारतीय अधिकारी कोणता?

(1) मुख्य सचिव

(2) विभागीय आयुक्त

(3) जिल्हा पोलीस अधिक्षक

(4) जिल्हाधिकारी

The nearest analogue of the 'French Prefect' in India is :

(1) Chief Secretary

(2) Divisional Commissioner

(3) District Superintendent of Police (SP)

(4) District Collector

---

82. महाराष्ट्र विधानसभा नियमावली ________ ला कार्यान्वित झाली.

(1) 2 आक्टोबर 1960 (2) 25 ऑगस्ट 1962

(3) 23 ऑगस्ट 1960 (4) 1 मे 1960

The Maharashtra Legislative Assembly Rules came into force on ________.

(1) 2nd October 1960 (2) 25th August 1962

(3) 23rd August 1960 (4) 1st May 1960

---

83. पंचायत समितीच्या दोन सभांमध्ये किती महिन्यांपेक्षा जास्त कालावधी असता कामा नये?

(1) एक महिना (2) दोन महिने (3) तीन महिने (4) चार महिने

How many months gap should not be there between two meetings of Panchayat Samitee ?

(1) One month (2) Two months (3) Three months (4) Four months

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

84. फ्लीप वुड्रफचे जिल्हाधिकारी बद्दलचे खुमाशदार कथन ________ हे आहे.

(1) शासनाचा प्रतिनिधी (2) शासनाचे डोळे आणि कान

(3) कोल्ड होपींग कलेक्टर (4) समुहाचा कॅप्टन

Phillip Woodruff's interesting narration about collector is ________.

(1) agent of government (2) eyes and ears of the government

(3) cold Hopping collector (4) captain of the team

---

85. खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने **योग्य** आहेत ?

(a) ल.ना. बोंगिरवार समिती 2 एप्रिल 1970 रोजी स्थापन झाली.

(b) समितीच्या मते आमदार, खासदार यांना जिल्हा परिषदेचे सदस्यत्व देवू नये.

(c) पंधरा हजारांपेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या ग्रामपंचायतीचे नगरपरिषदेत रूपांतर करावे.

(d) न्याय पंचायती पूर्णपणे रद्द कराव्यात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (d), (c) (3) (a), (b), (d) (4) केवळ (c)

Regarding to L.N. Bongirwar Committee which of the following statement/s is/are **correct** ?

(a) L.N. Bongirwar Committee was established on 2 April 1970.

(b) According to Committee MLAs, MPs should not be allotted membership of Zilla Parishad.

(c) The Grampanchayat having more than 15 thousand Population should be transformed into municipality.

(d) Nyaya Panchayat should be abolished completely.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (d), (c) (3) (a), (b), (d) (4) only (c)

---

86. दुसऱ्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगाने मंत्रीपरिषदेचा आकार जास्तीत जास्त संबंधित विधान सभेतील संख्या बळाच्या _________ इतका असावा, अशी शिफारस केलेली आहे.

(1) 20 - 25 टक्के (2) 5 - 10 टक्के
(3) 15 - 20 टक्के (4) 10 - 15 टक्के

The Second Administrative Reforms Commission has recommended that maximum size of the council may fixed in a range between _________ of the strength of the respective legislative assembly.

(1) 20 - 25 percent (2) 5 - 10 percent
(3) 15 - 20 percent (4) 10 - 15 percent

87. राज्याच्या महाधिवक्त्याविषयी खालीलपैकी **योग्य** विधान/विधाने निवडा.

(a) राज्याच्या महाधिवक्त्याची नियुक्ती राज्यपालामार्फत केली जाते.
(b) ते राज्याचे सर्वोच्च कायदा अधिकारी असतात.
(c) त्यांना विधिमंडळ सदस्याप्रमाणे विशेषाधिकार व संरक्षण प्राप्त असते.
(d) ते राज्य सरकारचे पूर्ण वेळ वकील नसतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (d) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b), (c) (4) वरील सर्व

About the Advocate General of the state, choose the **correct** statement/s given below :

(a) The governor appoints the advocate general of the state.
(b) He is the highest law officer of the state.
(c) He has privilege and protection like legislatures.
(d) He is not the full time advocate of the state.

Answer Options :

(1) (a), (b), (d) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b), (c) (4) All above

88. खालीलपैकी कोणी जिल्हाधिकाऱ्याची तुलना कासवाशी करुन त्याच्या पाठीवर भारत सरकाररूपी हत्ती आहे अशी केली आहे ?

(1) वॉरेन हेस्टिंग्ज (2) भारतीय वैधानिक आयोग
(3) द इम्पेरियल गॅझिटीअर ऑफ इंडिया (4) रॅमसे मॅक्डोनाल्ड

Who of the following compare the district collector to a tortoise on whose back stood the elephant of the government of India ?

(1) Warren Hastings (2) Indian Statutory Commission
(3) The Imperial Gazetteer of India (4) Ramsay Macdonald

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

89. भारताच्या संविधानाच्या अकराव्या परिशिष्टामध्ये खालीलपैकी कुणा एकाचा समावेश केलेला नाही ?

(1) मत्स्यपालन (2) भू दुरीकरण प्रतिबंधक

(3) सरपण आणि वैरण (4) वाचनालये

Which one of the following is not included in the eleventh schedule of Constitution of India ?

(1) Fisheries (2) Prevention of alienation of land

(3) Fuel and fodder (4) Libraries

---

90. राज्याच्या सचिवालयाचा प्रमुख कोण असतो ?

(1) प्रधान सचिव (2) मुख्य सचिव

(3) सह सचिव (4) अतिरिक्त मुख्य सचिव

Who is the Head of the State Secretariat in the State ?

(1) Principle Secretary (2) Chief Secretary

(3) Joint Secretary (4) Additional Chief Secretary

---

91. सरपंचाविरूद्ध अविश्वास ठराव मांडण्यासंबंधी खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) सरपंचाविरुद्ध अविश्वास ठराव मांडण्यासाठी ग्रामंपचायतीची विशेष सभा बोलवावी लागते.

(b) विशेष सभा बोलविण्याची मागणी किमान एक - तृतीयांश सदस्यांनी करणे आवश्यक असते.

(c) विशेष सभेच्या मागणीची सूचना जिल्हाधिकाऱ्याला द्यावी लागते.

(d) ही सूचना दिल्यानंतर परत मागे घेता येते.

वरीलपैकी **अयोग्य** पर्याय निवडा.

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (c), (d) (4) (a), (b), (d)

Regarding no confidence motion against sarpanch, Consider the following statements.

(a) A special meeting of Grampanchayat must be called to present the no confidence motion against sarpanch.

(b) The demand for special meeting should be made by minimum one-third members.

(c) The notice of special meeting should be given to District Collector.

(d) Once issued notice can be withdrawn.

Which of the above statements are **non-correct** ?

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (c), (d) (4) (a), (b), (d)

---

92. खालीलपैकी कोणते एक हे 'नागपूर करार' यासंबंधी खरे **नाही** ?

(1) नागपूरला महाराष्ट्राची 'दूसरी राजधानी' हा दर्जा मिळाला

(2) यामुळे महाराष्ट्राच्या निर्मितीची प्रक्रिया सुलभ झाली

(3) पश्चिम महाराष्ट्र आणि विदर्भातील विकासाचा असमतोल नष्ट करण्यासाठी विशेष सुधारांची तजवीज केली गेली.

(4) 1954 मध्ये हा झाला होता

Which one of the following is not true about 'Nagpur Pact' ?

(1) Nagpur has accorded the status of 'second capital' of Maharashtra

(2) It has facilitate the process of formation of Maharashtra

(3) It providing special measures to remove development imbalance between western Maharashtra and Vidarbha

(4) It was took place in 1954

---

93. खालीलपैकी कोणती एक समिती गलिच्छ वस्ती जनगणना परीक्षणासाठी गठीत करण्यात आली होती ?

(1) अमिताभ कुंडू समिती (2) प्रणब सेन समिती

(3) दिपक पारेख समिती (4) नंदन निलेकनी समिती

Which one of the following Committees was constituted to examine various aspects of slum census ?

(1) Amitabh Kundu Committee (2) Pranab Sen Committee

(3) Deepak Parekh Committee (4) Nandan Nilekani Committee

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

94. जोड्या जुळवा :

(a)	महाधिवक्ता	(i)	विधान सभा
(b)	मुख्यमंत्री	(ii)	घटनात्मक प्रमुख
(c)	राज्यपाल	(iii)	मंत्रिमंडळ प्रमुख
(d)	सभापती	(iv)	राज्य सरकारचा कायदेशीर सल्लागार

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

Match the pairs :

(a)	Advocate General	(i)	Vidhan Sabha
(b)	Chief Minister	(ii)	Constitutional Head
(c)	Governor	(iii)	Head, Minister of Council
(d)	Speaker	(iv)	Legal Adviser of the State Government

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

---

95. ई-शासनावरील मिशन मोड प्रकल्पाच्या प्रथम टप्प्यात खालीलपैकी कोणती एक सेवा नगरपालिकांद्वारे दिली जात **नाही** ?

(1) इमारत मान्यता
(2) लेखांकन व्यवस्था
(3) कार्मिक माहिती व्यवस्था
(4) आधारभूत संरचना विकास

In the first phase of Mission Mode Project on e-governance, which one of the following service was **not** being performed by municipal bodies ?

(1) Building Approvals
(2) Accounting System
(3) Personnel Information System
(4) Infrastructure Development

---

96. योग्य विधान निवडा :

(a) अनुच्छेद 164 (1) नुसार मुख्यमंत्र्याची नेमणूक राज्यपालाकडून केली जाते.

(b) अनुच्छेद 164 (2) नुसार मंत्रिमंडळ विधानसभेस सामुहिकरित्या जबाबदार असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a)   (2) केवळ (b)

(3) दोन्ही   (4) वरीलपैकी नाही

Choose the **correct** statement :

(a) According to Article 164 (1) the Chief Minister is appointed by the Governor.

(b) According to Article 164 (2) Council of Ministers are collectively responcible for Vidhan Sabha

Answer options :

(1) only (a)   (2) only (b)

(3) both   (4) None of the above

---

97. जोड्या लावा :

	(पंचायत समिती)		**(राज्य)**
(a)	जनपद पंचायत	(i)	अरूणाचल प्रदेश
(b)	पंचायत संघ	(ii)	तामिलनाडू
(c)	क्षेत्र समिती	(iii)	मध्यप्रदेश
(d)	आंचल समिती	(iv)	जम्मू आणि काश्मिर

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

Match the following :

	(Panchayat Samiti)		**(State)**
(a)	Janpad Panchayat	(i)	Arunachal Pradesh
(b)	Panchayat Sangh	(ii)	Tamilnadu
(c)	Kshetra Samiti	(iii)	Madhya Pradesh
(d)	Anchal Committee	(iv)	Jammu and Kashmir

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

98. योग्य जोड्या जुळवा :

	स्तंभ - 'अ'		स्तंभ - 'ब'
(a)	ग्रामसभा	(i)	कलम 243 ए
(b)	पंचायतींचा कार्यकाल	(ii)	कलम 243 के
(c)	पंचायतींच्या निवडणुका	(iii)	कलम 243 इ
(d)	पंचायतींचे लेखापरीक्षण	(iv)	कलम 243 जे

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the correct pairs :

	Column - A		Column - B
(a)	Gramsabha	(i)	Article 243 A
(b)	Duration of Panchayats	(ii)	Article 243 K
(c)	Elections to the Panchayats	(iii)	Article 243 E
(d)	Audit of Accounts of Panchayats	(iv)	Article 243 J

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

99. जोड्या लावा :

	समिती/आयोग		**अध्यक्ष**
(a)	स्थानिक वित्त चौकशी समिती	(i)	जॉन मथाई
(b)	करप्रणाली चौकशी समिती	(ii)	सी.एम. कोरिआ
(c)	नगरपालिका कर्मचाऱ्यांच्या प्रशिक्षणासंबंधी समिती	(iii)	पी.के. वाट्टाल
(d)	शहरीकरणाबाबत राष्ट्रीय आयोग	(iv)	नूरउद्दीन अहमद

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the following :

	Committee/Commission		**Chairman**
(a)	Local Finance Enquiry Committee	(i)	John Matthai
(b)	Taxation Enquiry Commission	(ii)	C.M. Correa
(c)	Committee on the Training of Municipal Employees	(iii)	P.K. Wattal
(d)	National Commission on Urbanisation	(iv)	Nur-Ud-din Ahmed

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

100. खालीलपैकी कोणती एक महानगरपालिका विशेष अधिनियमाद्वारे संचलित होते ?

(1) नागपूर (2) पुणे (3) औरंगाबाद (4) अमरावती

Which one of the following Municipal Corporation is governed by special Act ?

(1) Nagpur (2) Pune (3) Aurangabad (4) Amravati

---

101. लोकलेखा समितीची पद्धत या देशापासून घेतली आहे.

(a) अमेरिका (b) फ्रान्स (c) ग्रेट ब्रिटेन (d) चीन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (c) (4) फक्त (d)

The system of Public Accounts Committee is taken from :

(a) America (b) France (c) Great Britain (d) China

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) only (c) (4) only (d)

---

102. अखिल भारतीय सेवेतील परिविक्षाधिनांना मूलभूत प्रशिक्षण येथे दिले जाते.

(a) भारतीय महसूल सेवा प्रशिक्षण संस्था

(b) एल बी एस राष्ट्रीय प्रशासन प्रबोधिनी

(c) एस व्ही पी राष्ट्रीय पोलीस प्रबोधिनी

(d) सचिवालयीन प्रशिक्षण आणि व्यवस्थापण संस्था

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (b) (4) फक्त (c)

Foundational Training to the IAS Probationer is imparted at :

(a) Indian Revenue Service Training Institute.

(b) LBS National Academy of Administration.

(c) SVP National Police Academy.

(d) The Institute of Secretariat Training and Management.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) only (b) (4) only (c)

---

103. केंद्र आणि राज्यांत कॅगचा लेखापरीक्षा अहवाल __________ कडे सोपविला जातो.

(1) गृह मंत्रालय (2) वित्त मंत्रालय

(3) लोक लेखा समिती (4) अंदाज समिती

At the centre and at the states the audit report of the CAG are handed over to the __________.

(1) Home Minister (2) Finance Minister

(3) Public Accounts Committee (4) Estimate Committee

---

104. खालील कोणते विधान/विधाने **योग्य** आहे/त ?

(a) केंद्रीय आणि राज्य सेवांबाबत संविधानाच्या 14 व्या भागामध्ये कलम 308 ते 314 अंतर्गत तरतुदी केलेल्या आहेत.

(b) कलम 311 अंतर्गत सनदी सेवकांना त्यांच्या पदाच्या कार्यकालाबाबत संरक्षण देण्यात आले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following statement/s is/are **correct** ?

(a) Articles from 308 to 314 in part XIV of the Constitution contain provisions with regard to Central Services and State Services.

(b) Article 311 provides safeguards to Civil Servants with regard to tenure of office.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither one

---

105. केंद्र शासनाच्या कर्मचारी निवड आयोगाची स्थापना __________ मध्ये करण्यात आली.

(1) 1967 (2) 1977 (3) 1950 (4) 1980

The Staff Selection Commission of the Central Government was established in __________.

(1) 1967 (2) 1977 (3) 1950 (4) 1980

---

106. भारतीय प्रशासकीय सेवकांकरिता आवश्यक मध्य करीअर प्रशिक्षण कार्यक्रम __________ मध्ये सुरू करण्यात आला.

(1) 1995 (2) 2001 (3) 2007 (4) 1985

The mandatory Mid-career Training Programme for the IAS officer was commenced in __________.

(1) 1995 (2) 2001 (3) 2007 (4) 1985

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

107. ''केंद्रीय बँकाद्वारे वित्तपुरवठा करण्याचे धोरण राबविणे हे सामान्य आर्थिक धोरण साध्य करण्याचे साधन आहे.'' यास म्हणतात.

(a) चलनविषयक धोरण (b) करविषयक धोरण

(c) चलन व करविषयक धोरण (d) सामाजिक धोरण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) फक्त (c) (3) (a) आणि (b) (4) फक्त (a)

The policy of supply of currency through central banks as an instrument for achieving the objectives of general economic policy is known as :

(a) Monetary Policy (b) Fiscal Policy

(c) Both Monetary and Fiscal Policy (d) Social Policy

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) only (c) (3) (a) and (b) (4) only (a)

---

108. खालीलपैकी कोणते विधान (ने) **योग्य** आहे/आहेत ?

(a) सनदी सेवकाच्या विरुद्ध चौकशी प्रक्रिया संविधानाच्या कलम 311 नुसार पूर्ण केली जाते.

(b) कलम 311 अंतर्गत सनदी सेवकांना मिळालेले संरक्षण खूपच अधिक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) दोन्ही (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following statement (s) is/are **correct** ?

(a) The enquiry proceeding against a civil servant have to be conducted in accordance with Article 311 of the Constitution.

(b) The protection given to the civil servant under Article 311 is excessive.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (4) None of the above

---

109. 1971 च्या कायद्यात नमूद केल्याप्रमाणे भारताच्या नियंत्रक व महालेखापरीक्षकाची लेखे विषयक कामे कोणती ?

(a) केंद्र व राज्याचे लेखे ठेवण्याची पद्धत निश्चित करणे.

(b) केंद्र आणि प्रत्येक राज्याचे वार्षिक प्राप्ती व वाटपाचे हिशोब तयार करणे.

(c) त्यांनी ठेवलेल्या लेख्यासंबंधीचा वार्षिक अहवाल शासनाला सादर करणे.

(d) केंद्र व राज्याचे अंकेक्षण सादर करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (c)

Which are the accounting functions of CAG under the Act of 1971 ?

(a) To prescribe the form in which the accounts of the Union and States are to be kept.

(b) To prepare accounts every year showing the annual receipts and disbursement of the Union and each State.

(c) To submit report annually to each Govt. in respect of accounts kept by him.

(d) Audit of receipts of Union and States.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) (a), (b) and (c)

---

110. भारताच्या संचित निधीत पुढील खर्चाचा समावेश होत नाही.

(1) लोकसभेचा अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांचे वेतन व भत्ते.

(2) उच्च न्यायालयांच्या न्यायाधीशांचे वेतन व भत्ते.

(3) संघ लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष यांचे वेतन व भत्ते.

(4) राज्यसभेचा सभापती व उपसभापती यांचे वेतन व भत्ते.

Which of the following expenditure is not made from the Consolidated Fund of India.

(1) Salaries and allowances of Speaker and Deputy Speaker of Lok Sabha.

(2) Salaries and allowances of judges of High Courts.

(3) Salaries and allowances of Chairman of Union Public Service Commission.

(4) Salaries and allowances of Chairman and Deputy Chairman of Rajya Sabha.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

111. खालीलपैकी कोण सनदी सेवेस प्रबळ व चिरस्थायी आधार देण्यासाठी घटनात्मक तरतूद करण्यास आग्रही होते ?

(a) लॉर्ड मेकाले (b) डॉ. बी.आर. आंबेडकर

(c) सरदार पटेल (d) लॉर्ड कॉर्नवालीस

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (c) आणि (d) (3) (b) आणि (d) (4) फक्त (c)

Who among the following insisted for a Constitutional Provision to give civil services a strong and lasting basis ?

(a) Lord Macaulay (b) Dr. B.R. Ambedkar

(c) Sardar Patel (d) Lord Cornwallis

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d) (3) (b) and (d) (4) only (c)

---

112. टि एस आर सुब्रमनियम _________ यास ''दंतहिन कागदी वाघ'' संबोधतात.

(1) मुख्य लेखा नियंत्रक (2) वित्त सचिव

(3) महालेखापाल (4) नियंत्रक व महालेखापरीक्षक

TSR Subramanium calls the _________ a "toothless paper tiger".

(1) Chief Controller of accounts (2) Finance Secretary

(3) Accountant General (4) Controller and Auditor General

---

113. लेखापरीक्षा, लेखांकन आणि उत्तरदायित्व या संबंधाने खालीलपैकी कोणाला 'थिंक टँक' समजले जाते ?

(1) लेखापरीक्षा सल्लागार मंडळ

(2) भारताचा नियंत्रक व महालेखापरीक्षक

(3) भारतीय लेखापरीक्षा व लेखाविभाग

(4) भारतीय सार्वजनिक लेखापरीक्षक संस्था

Which one of the following considered as a 'think tank' in audit, accounting and accountability matters ?

(1) Audit Advisory Board

(2) Comptroller and Auditor General of India

(3) Indian Audits and Accounts Department

(4) Institute of Public Auditors of India

---

114. भारतीय लोकप्रशासन संस्था जी 1954 मध्ये निर्माण करण्यात आली ती यांच्या शिफारशीची निष्पत्ती आहे.

(a) पॉल एच. अपीलबी (b) फोर्ड फाउंडेशन कंसल्टंट

(c) फोर्ड फाउंडेशन कोऑर्डिनेशन (d) फोर्ड फाउंडेशन कंपनी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (b) (4) (b) आणि (d)

The Indian Institute of Public Administration was set up in 1954, as a result of a recommendation made by :

(a) Paul H. Appleby (b) Ford Foundation Consultant

(c) Ford Foundation Coordination (d) Ford Foundation Company

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) (b) and (c) (3) (a) and (b) (4) (b) and (d)

---

115. ''हावे धरमते धीर, हावे करमते वीर .... '' हे लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन अकादमीचे अकादमी गीत कुणी रचिले आहे ?

(1) अतूल प्रसाद सेन (2) प्रणब कुमार सेन

(3) रोनन सेन (4) एन.के. मुखर्जी

"Hao Dharmete Dheer, Hao Karomete Bir ...." This academy song of Lal Bahadur Shastri National Academy of Administration is composed by :

(1) Atul Prasad Sen (2) Pranbha Kumar Sen

(3) Ronen Sen (4) N.K. Mukharji

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

116. लाल बहादूर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन प्रबोधिनी हे कशाचे पुनर्रचित रूप आहे ?

(a) राष्ट्रीय प्रशासन प्रबोधिनी

(b) केंद्रीय प्रशासन प्रबोधिनी

(c) संघीय प्रशासन प्रबोधिनी

(d) राज्य प्रशासन प्रबोधिनी

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (a) (4) फक्त (c)

Lal Bahadur Shastri National Academy of Administration is the reorganization of :

(a) National Academy of Administration.

(b) Central Academy of Administration.

(c) Federal Academy of Administration.

(d) State Academy of Administration.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) only (a) (4) only (c)

---

117. राज्यातील परिविक्षाधिन आय.ए.एस. ची नेमणूक यांच्याकडून ठरविली जाते.

(a) एलबीएस राष्ट्रीय प्रशासन प्रबोधिनीचे संचालक

(b) केंद्रीय कर्मचारी मंत्रालय

(c) राज्याचे मुख्यमंत्री

(d) राज्याचे मुख्य सचिव

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (a) (4) फक्त (d)

The Posting of IAS Probationer in the state is decided by :

(a) Director of LBS National Academy of Administration

(b) Central Ministry of Personnel

(c) Chief Minister of State

(d) Chief Secretary of State

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) (b) and (c) (3) only (a) (4) only (d)

---

118. लेख्यापासून लेखांकन वेगळे करण्यासंदर्भात कोणती समिती/आयोग संबंधित नाही ?

(a) इंचकेप समिती
(b) मुदिमन समिती
(c) ली कमिशन
(d) कोठारी कमिशन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (d) (3) (b) आणि (c) (4) (c) आणि (d)

Which Committee/Commission (s) is/are not related with the separation of Accounts from audit.

(a) Inchcape Committee
(b) Muddiman Committee
(c) Lee Commission
(d) Kothari Commission

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (d) (3) (b) and (c) (4) (c) and (d)

---

119. भारतीय राज्यघटनेतील कोणत्या कलमानुसार 'कॅग' भारताच्या राष्ट्रपतीस व राज्याच्या राज्यपालास लेखांकन अहवाल सादर करतो.

(a) कलम 151 (b) कलम 148 (c) कलम 150 (d) कलम 149

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (c) (4) फक्त (a)

According to which Article (s) of the Indian Constitution the CAG presents the audit report of Union and the states to the president of India and the Governors of the states.

(a) Article 151 (b) Article 148 (c) Article 150 (d) Article 149

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) only (c) (4) only (a)

---

120. खालीलपैकी **चुकीचे** विधान/विधाने ओळखा :

(a) कलम 112 नुसार, राष्ट्रपती 'वार्षिक वित्तीय विवरणपत्रक' संसदेच्या दोन्ही सभागृहांसमोर मांडण्याची व्यवस्था करतील.

(b) कलम 265 नुसार, कायद्याने प्राधिकृत केल्याखेरीज कोणत्याही कराची आकारणी किंवा वसुली करता येणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which of the following statement/s is/are **wrong** ?

(a) Under Article 112, the president shall cause to be laid before both the houses of parliament the 'annual financial statement'.

(b) Under Article 265, no tax shall be levied or collected except by authority of law.

Answer options :

(1) only (a) (2) only (b) (3) both (4) neither

---

121. भारत सरकारच्या सचिव दर्जाचे अधिकारी हे राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाचे ________ असतात.

(1) अध्यक्ष (2) महासचिव

(3) वित्त अधिकारी (4) वरीलपैकी काहीही नाही

An officer of the rank of the Secretary to the government of India who shall be ________ of the National Human Rights Commission.

(1) Chairperson (2) Secretary General

(3) Finance Officer (4) None of the above

---

122. भारताच्या संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदा अंतर्गत वेश्या व्यवसायाकरिता स्त्रियांच्या व्यापारावर कायद्याने बंदी घातली आहे ?

(1) अनुच्छेद 24 (2) अनुच्छेद 25

(3) अनुच्छेद 23 (4) वरीलपैकी नाही

Under which of the Articles of Constitution of India Women trafficking for the purpose of prostitution is prohibited by Law ?

(1) Article 24 (2) Article 25

(3) Article 23 (4) None of the above

---

123. खालीलपैकी कोणता अधिकारी न्यायाधिकरण म्हणून भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 227 नुसार ग्राह्य आहे ?

(1) वैयक्तिक पंच (2) पंचायत कोर्ट

(3) कौटुंबिक न्यायाधिकरण (4) जकात अधिकारी

Among following which authority is held to be tribunal with in the meaning of Article 227 of Constitution of India ?

(1) Private Arbitrator (2) Panchayat Court

(3) Domestic Tribunal (4) Custom Officer

---

124. माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 यास राष्ट्रपतींनी ________ रोजी मंजूरी दिली.

(1) 24.06.2005 (2) 13.10.2005 (3) 2.10.2005 (4) 15.06.2005

The Right to Information Act 2005, received the assent of the president on ________.

(1) 24.06.2005 (2) 13.10.2005 (3) 2.10.2005 (4) 15.06.2005

---

125. अ. जा. आणि अ. ज. (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989 नुसार विशेष न्यायालय म्हणजे :

(1) उच्च न्यायालय (2) सत्र न्यायालय

(3) मानव अधिकार आयोग (4) दिवाणी न्यायालय

As per SC and ST (Prevention of Atrocities) Act 1989 Special Court means :

(1) High Court (2) Sessions Court

(3) Human Rights Commission (4) Civil Court

---

126. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) कायदा, 1989 नुसार अनुसूचित जातीची किंवा अनुसूचित जमातीची व्यक्ती नसलेला लोकसेवक, या अधिनियमान्वये पार पाडणाऱ्या आवश्यक असलेल्या कर्तव्यांचे पालन करणार नाही, तेव्हा तो किमान ________ इतक्या महिन्यांच्या परंतु ________ इतक्या वर्षापर्यंत वाढू शकेल अशा कैदेच्या शिक्षेस पात्र ठरेल.

(1) तीन, एक (2) सहा, दोन (3) तीन, दोन (4) सहा, एक

Under the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989, whoever, being a public servant but not being a member of Scheduled Caste or a Scheduled Tribe, wilfully neglects his duties required to be performed by him under this Act, shall be punishable with imprisonment for a term which shall not be less than ________ months but which may extend to ________ year.

(1) three, one (2) six, two (3) three, two (4) six, one

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

127. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम 1995 मधील कलम 2 (ग) अन्वये संघराज्य क्षेत्राच्या संबंधात 'राज्य शासन' म्हणजे, राष्ट्रपतींनी संविधानाच्या _________ अन्वये संघराज्य क्षेत्रासाठी प्रशासक म्हणून नियुक्त केलेला प्रशासक.

(1) अनुच्छेद 239 (2) अनुच्छेद 364 (3) अनुच्छेद 339 (4) अनुच्छेद 269

According to section 2 (g) of S.C. and S.T. (Prevention of Atrocities) Rules, 1995, 'State Government' in relation to a Union Territory, means the Administrator of that Union Territory appointed by the President under _________ of the Constitution.

(1) Article 239 (2) Article 364 (3) Article 339 (4) Article 269

---

128. प्रशासनिक न्यायाधिकरण कायद्याची संविधानिक कायदेशीरता खालीलपैकी कोणत्या खटल्यात, ज्यात काही महत्वाच्या कायद्याचा मुद्दा प्रस्थापित झाला तसेच ज्यात सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान दिले ?

(1) म्युनिसिपल कार्पोरेशन ऑफ दिल्ली वि. बिर्ला कॉटन मिल्स

(2) एस.पी. संपतकुमार वि. युनियन ऑफ इंडिया

(3) करतार सिंग वि. पंजाब राज्य

(4) ए.के. क्रेपक वि. युनियन ऑफ इंडिया

The Constitutional validity of the Administrative Tribunals Act was challenged before the Supreme Court in the leading case of __________.

(1) Municipal Corpn. of Delhi V. Birla Cotton Mills

(2) S.P. Sampath Kumar V. Union of India

(3) Kartar Singh V. State of Punjab

(4) A.K. Kraipak V. Union of India

---

129. नागरी संरक्षण अधिनियम, 1955 नुसार सामान्य व्यवहार क्रमानुसार अन्य व्यक्तींना ज्या वेळी व ज्या ठिकाणी आणि ज्या अटींवर व शर्तींवर माल विकला जातो किंवा सेवा उपलब्ध करून दिल्या जातात त्याच वेळी व त्याच ठिकाणी आणि त्याच अटींवर व शर्तींवर एखाद्या व्यक्तीला "अस्पृश्यते" च्या कारणावरुन असा माल विकण्याचे किंवा अशी सेवा उपलब्ध करुन देण्याचे जो कोणी नाकारील तो, कमीत कमी ________ व जास्तीत जास्त ________ इतक्या मुदतीच्या कारावासास व कमीत कमी ________ व जास्तीत जास्त ________ अशा द्रव्यदंडासही पात्र होईल.

(1) सहा महिने, एक वर्ष, ₹ 100, ₹ 500

(2) एक महिना, सहा महिने, ₹ 100, ₹ 500

(3) सहा महिने, एक वर्ष, ₹ 500, ₹ 1000

(4) एक महिना, सहा महिने, ₹ 500, ₹ 1000

Under the Protection of Civil Rights Act, 1955. Whoever on the ground of "Untouchability" refuses to sell any goods/refuses to render any service to any person at the same time and place and on the same terms and conditions at/or which such goods are sold/services are vendered to other persons in the ordinary course of business shall be punishable with imprisonment for a term not less than ________ and not more than ________ and also with fine which shall not be less than ________ and not more than ________.

(1) six months, one year, ₹ 100, ₹ 500

(2) one month, six months, ₹ 100, ₹ 500

(3) six months, one year, ₹ 500, ₹ 1000

(4) one month, six months, ₹ 500, ₹ 1000

---

130. नोडल अधिकाऱ्याचे नामनिर्देशन हे ________ अंतर्गत होते.

(1) महाराष्ट्र मोटार वाहन नियम

(2) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम

(3) अनु. जाती अनु. जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम

(4) भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम

Nodal Officer is nominated as per the provisions of ________.

(1) Maharashtra Motor Vehicle Rules

(2) Protection of Civil Rights Act

(3) SC and ST (Prevention of Atrocities) Rules

(4) Prevention of Corruption Act

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

131. मानवी अधिकारांचा वैश्विक जाहिरनामा हा या वर्षी पारित झाला.

(1) 1927 (2) 1948 (3) 1966 (4) 1993

Universal Declaration of Human Rights was made in the year :

(1) 1927 (2) 1948 (3) 1966 (4) 1993

---

132. पर्यावरण संरक्षण अधिनियमाच्या तरतुदींचा भंग केल्यास पुढील शिक्षा आहे.

(1) 1 वर्ष पर्यंत कैद (2) 2 वर्ष पर्यंत कैद

(3) 5 वर्ष पर्यंत कैद (4) 10 वर्ष पर्यंत कैद

Punishment for contravention of provisions of Environment Protection Act is :

(1) Upto 1 year imprisonment (2) Upto 2 year imprisonment

(3) Upto 5 year imprisonment (4) Upto 10 year imprisonment

---

133. प्रत्यायुक्त विधीविधानाच्या स्थापनेसाठी प्रत्येकी एक अध्यक्ष आणि गरजेनुसार उपाध्यक्षांची नेमणूक केली जाते, प्रत्येक प्रत्यायुक्त विधी विधानाच्या अध्यक्षाची पात्रता खालील निष्कर्षावर आधारित आहे.

(1) हे की ते एखाद्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य असणे अनिवार्य आहे.

(2) हे की अध्यक्ष होण्यासाठी त्या व्यक्तीला किमान 2 वर्षे, भारत सरकारच्या कार्यालयात सचिवपद कार्य केलेले असावे अथवा केंद्र/राज्य शासनाच्या सेवेत वरीष्ठ श्रेणीत (ज्यांची वेतनश्रेणी सचिवापेक्षा कमी पदाच्या वेतनश्रेणीपेक्षा कमी नाही,) नेमणूक असावी.

(3) हे की ती व्यक्ती खासदार असावी.

(4) हे की ती व्यक्ती निवृत्त जिल्हा न्यायाधीश असावी.

For the establishment of Administrative Tribunal, shall consists of a Chairman and as such number of Vice Chairman as might deem fit. for the appointment to the post of chairman of the tribunal, a person will be qualified if he :

(1) is a qualified Principal of any college.

(2) has for atleast 2 years held the post of a secretary to the govt. of India or posted in senior grade of central/state government (carrying a scale of pay which is not less than that of pay scale of a secretary)

(3) is a member of Parliament

(4) is a superannuated Dist. Judge

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

134. माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 , कलम 2 (ई), (पाच) नुसार 'सक्षम अधिकारी' याचा अर्थ संविधानाच्या अनुच्छेद ________ अन्वये नियुक्त करण्यात आलेला प्रशासक, असा आहे.

(1) 226 (2) 239 (3) 356 (4) 216

According to section 2 (e), (V) of RTI Act 2005, 'Competent Authority' means the administrator appointed under Article ________ of the Constitution.

(1) 226 (2) 239 (3) 356 (4) 216

---

135. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 कायद्यासंदर्भात पुढील विधानांचा विचार करा -

(a) हा कायदा जम्मू काश्मिरखेरीज संपूर्ण भारतभर लागू आहे.

(b) ''स्थान'' या शब्दाच्या व्याख्येमध्ये 'तंबूचा' समावेश होतो.

योग्य उत्तर निवडा :

(1) (a) बरोबर (b) चूक (2) (a) चूक (b) बरोबर

(3) (a) आणि (b) दोन्ही चूक (4) (a) आणि (b) दोन्ही बरोबर

Read the following statements in relation to The Protection of Civil Rights, Act, 1955.

(a) This Act applies to whole of India except the state of Jammu-Kashmir

(b) Within the definition of "place" "Tent" is included.

Choose the correct answer :

(1) (a) correct (b) wrong (2) (a) wrong (b) correct

(3) (a) and (b) both wrong (4) (a) and (b) both correct

---

136. खालीलपैकी कोणता अधिनियम 19 नोव्हेंबर 1986 या तारखेपासून लागू झाला आहे?

(1) पाणी (प्रतिबंध आणि प्रदूषण नियंत्रण) अधिनियम

(2) वन्यजीव संरक्षण अधिनियम

(3) वन संरक्षण अधिनियम

(4) पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम

Among following which Act brought in to force on 19th November, 1986 ?

(1) Water (Prevention and Control of Pollution) Act

(2) Wildlife Protection Act

(3) The forest (Conservation) Act

(4) The Environment (Protection) Act

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

137. भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियमातील कोणत्या तरतूदीमध्ये लोक सेवकाने अपराध केल्याच्या आरोपाची न्यायालयाने दखल घेण्याकरिता आधी सक्षम अधिकाऱ्यांची पूर्वमान्यता घेणे बाबत उल्लेख केला आहे ?

(1) कलम 17 (2) कलम 18 (3) कलम 19 (4) कलम 20

Which provision of the Prevention of Corruption Act deals about previous sanction of competent authority as condition precedent for the court to take cognigance of an offence alleged to have been committed by a Public Servant ?

(1) Section 17 (2) Section 18 (3) Section 19 (4) Section 20

---

138. कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंध अधिनियम 2005 मधील कलम 18 ________ याबाबत सांगते.

(1) समुपदेशन (2) संरक्षण आदेश

(3) निवास आदेश (4) मातृत्व सहाय्य

Section 18 of Protection of women from Domestic Violence Act, 2005 deals with ________.

(1) Counselling (2) Protection Orders

(3) Residence Orders (4) Maternity Reliefs

---

139. अ.जा. आणि अ.ज. (अत्याचार प्रतिबंध) नियम 1995 नुसार घटना स्थळाची पाहणी ही, खालील व्यक्ती करू शकतात :

(1) जिल्हा दंडाधिकारी फक्त

(2) उपविभागीय दंडाधिकारी फक्त

(3) पोलीस उपअधिक्षक फक्त

(4) वरीलपैकी सर्व

Spot inspection can be done by following person under SC and ST (prevention of atrocities) Rules 1995.

(1) District Magistrate only

(2) Sub Divisional Magistrate only

(3) Deputy Superintendent of Police only

(4) All the above

---

140. ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 नुसार राज्य आयोगाने पारित केलेल्या आदेशाविरुद्ध राष्ट्रीय आयोगाकडे कोणत्या कालावधीमध्ये अपील दाखल करता येते ?

(1) 30 दिवस (2) 60 दिवस (3) 90 दिवस (4) एक वर्ष

What is the period of limitation under Consumer Protection Act, 1986 provided for filing an appeal before National Commission against the Order passed by the State Commission.

(1) 30 days (2) 60 days (3) 90 days (4) one year

---

141. कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक नियम 2006 कलम 2 (क) नुसार "सल्लागार" म्हणजे सल्ला देण्यास पात्र असलेला सेवा पुरविणारा सभासद असा अर्थ ________ मधील पोट कलम (1) खाली आहे.

(1) कलम 16 (2) कलम 14 (3) कलम 13 (4) कलम 15

According to Rule 2 (c) of the protection of women from Domestic Violence Rules 2006, "Counsellor means a member of a service-provider competent to give counselling under subjection (1) of ________.

(1) section 16 (2) section 14 (3) section 13 (4) section 15

---

142. माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 अंतर्गत इलेक्ट्रोनिक सिग्नेचर बाबत तरतूद खालील कलमात आहे.

(1) 3 अ (2) 5 ब (3) 9 क (4) 10 ड

Provisions regarding electronic signature are given under following section of Information Technology Act, 2000.

(1) 3 A (2) 5 B (3) 9 C (4) 10 D

---

143. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम कलम 15 अन्वये, राज्य शासन प्रत्येक विशेष न्यायालयात खटले चालवण्याकरिता, शासकीय राजपत्रातील अधिसुचनेद्वारे विशेष सरकारी अभियोक्ता म्हणून एखाद्या सरकारी अभियोक्त्यास विनिर्दिष्ट करील किंवा अधिवक्ता म्हणून कमीत कमी ________ इतकी वर्षे व्यवसाय करत असलेल्या अधिवक्त्याची नेमणूक करील.

(1) सात (2) तीन (3) पाच (4) सहा

According to Section 15 of the S.C. and S.T. (Prevention of Atrocities) Act, for every special court, the state Government shall, by notification in the Official Gazette, specify a public prosecutor or appoints an advocate who has been in practice as an advocate for not less than ________ years, as a special public prosecutor for the purpose of conducting cases in that court.

(1) seven (2) three (3) five (4) six

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

144. अनुसूचित जाती, जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम 1995 ची उद्दीष्ट्ये पुढीलपैकी कोणती आहेत ?

(a) अनुसूचित जाती आणि जमातींच्या व्यक्तीवरील अत्याचारांचे अपराध करण्यास प्रतिबंध करणे.

(b) अशा अपराधांचे खटले चालविण्यासाठी विशेष न्यायालये स्थापन करणे.

(c) अशा अपराधाला बळी पडलेल्या लोकांना सहाय्य करणे व त्यांचे पुनर्वसन करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c)

(3) (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Which of the following are the objects of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Rules 1995 ?

(a) To prevent the Commission of offences of atrocities against SC/STs.

(b) To establish Special Courts for the trial of such offences.

(c) Make provisions to provide relief and rehabilitation of the victims.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c)

(3) (b) and (c) (4) All are its objects.

---

145. अप्रकाशित शासकीय माहितीबाबत पुरावा देणेबाबत तरतूद, पुरावा कायद्याच्या पुढील कलमात दिलेली आहे.

(1) कलम 121 (2) कलम 123 (3) कलम 125 (4) कलम 127

Provision regarding evidence of unpublished official record, is given under following section of Evidence Act.

(1) Sec. 121 (2) Sec. 123 (3) Sec. 125 (4) Sec. 127

---

146. ग्राहक संरक्षण कायद्यातील खालीलपैकी कोणत्या कलमाने 'व्यक्ती' याची संज्ञा दिली आहे ?

(1) कलम 2 (के) (2) कलम 2 (जे) (3) कलम 2 (एल) (4) कलम 2 (एम्)

Under which of the following section of Consumer Protection Act "person" defined ?

(1) Section 2 (K) (2) Section 2 (J) (3) Section 2 (L) (4) Section 2 (M)

---

147. कायद्यापुढे समानता हे ________ याचे दुसरे तत्व आहे.

(1) रेस-ज्युडीकॅटा (2) कायद्याचे राज्य

(3) अधिकारांचा विभक्तपणा (4) न्यायिक पुनरावलोकनाचा अधिकार

Equality before Law is the second principle of ________.

(1) Res-Judicata (2) Rule of Law

(3) Separation of Powers (4) Power of Judicial Review

---

148. खालीलपैकी कोणत्या कायद्यामध्ये सायबर टेररिझम या गुन्ह्याकरिता शिक्षेची तरतूद आहे ?

(1) भारतीय दंड संहिता, 1860
(2) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973
(3) माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, 2000
(4) वरीलपैकी काहीही नाही

Among following which legislation provides punishment for offence of Cyber Terrorism ?

(1) Indian Penal Code, 1860
(2) Criminal Procedure Code, 1973
(3) Information Technology Act, 2000
(4) None of the above

---

149. प्रशासकीय कायद्याच्या मान्यतेनुसार पुढील बाब ही प्रशासकिय स्वेच्छेने राबविली जाते.

(1) शारीरिक चाचणी (2) मौखिक चाचणी (3) लेखी चाचणी (4) वरील सर्व

Under settled provisions of Administrative Law following thing will be govern by administrative discretion.

(1) Physical test (2) Viva-voce test (3) Written test (4) All of above

---

150. माहितीचा अधिकार कायदा 2005 कलम 3 च्या तरतूदीनुसार नागरिकांना ________ अधिकार प्राप्त झाला आहे.

(1) तक्रार करण्याचा (2) अपिल करण्याचा (3) पुनर्निरिक्षणाचा (4) माहितीचा

Section 3 of the Right to Information Act, 2005 confers upon citizens right to ________.

(1) Complaint (2) Appeal (3) Revision (4) Information

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK